MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$50	6$50	6$00	
Các lăng và các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	8.00	9.00	»	
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50		
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25		
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75		

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

Une seule insertion. . . . 0$30 la c/m.
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . 0$15 la c/m.
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m.
On traite à forfait pour les contrats importants.

ĂN-UỐNG SẠCH-SẼ

Người ta cái gì chẳng có sạch sẽ mới dám đem lên mồm mà ăn mà uống nuốt cho trôi cuộng họng. Vậy trường khuyên cái gì, chớ ăn uống không cẩn phải khuyên cho sách sẽ. Thế mà ta thực chỉ thấy sự sạch sẽ đối với sự ăn uống chẳng khác chi như một món xa-xỉ chưa phải mọi người cùng mua chuộc được cả.

Các ông đến chơi nhà ai? — Hoặc thấy cái cốc rót rượu mờ mờ mịt mịt, không phân rõ là sành-sứ hay thủy-tinh, hoặc cái bát mẫu, đôi đũa mun, cắm mành giấy lau qua lại mà thấy đen nghịt một đám như nhọ nồi, ... tay làm khi thấy thế, nếu các ông là người khó tính, dù cho cỗ bàn đến vậy, tôm, bóng, mực, yến sào, da lê, phỏng các ông ăn có chắc là được ngon miệng lắm hay không?

Ấy là các nhà tư. Mà nhà tư nào ăn uống còn như thế, ai đã dám cho rằng hẳn sạch sẽ được chưa?

Bây giờ các ông lại thử vào một hàng quán nào ở chốn thị-thành hoặc được mấy hàng cơm Tây, ta không nói đến, vì bất chước theo người, may có phần sạch sẽ. Hàng cao lâu Khách, ta cũng chẳng bàn làm gì, vì đối với có nhiều người Khách, sự bẩn thỉu đã ví như một đức-tính làm cho họ nổi tiếng trong thế-gian. Còn hàng cao lâu Nam, hiện không có mấy, và nếu đồ ăn làm được sạch sẽ, ta chỉ sợ lắm khi dưới đất đen sì như mực, xung quanh tường đầy vết nhọ nhem hay trên mái nhà mạng nhện chẳng chịt, mà làm cho đồ ăn sạch sẽ kia hoặc không còn được cái giá đủ trong sạch nữa chăng. — Kể đến những hàng cơm ở chốn thôn quê, thời trường phận sạch sẽ lại càng thiếu thốn hơn nữa. Miếng thịt trâu, cái chả lợn treo lủng lẳng trước hàng địa cá rán, bát đậu kho phơi bày không gì đáy, ruồi nhặng nó bâu, xua đi nó lại lại, . . . những người ưa sạch thấy như thế, dù cho đói bụng đến đâu, trước khi bước chân vào hàng chắc cũng còn rụt rè e sợ.

Ấy lại là các hàng quán. Mà hàng quán nào như thế ai đã dám cho là đồ sạch chưa?

Ta hỏi vậy, hoặc có người hỏi lại ta rằng: Thì xưa nay vẫn thế, mà người ta vẫn ăn, vẫn uống, có làm sao? Ta cũng vẫn biết thế. Nhưng ta thiết tưởng người ta vẫn ăn, vẫn uống là vì sự ăn uống không thể, mà lại không lẽ đừng được chăng? Là vì cái bẩn, bẩn nó quen đi mà cho là sạch chăng? Hay lại còn vì lúc vui anh em bè bạn, ngà ngà men rượu mà không chú ý đến cái bẩn là gì nữa chăng? Nhưng ta nghĩ bụng rằng cái tình-trạng như thế mà không đành để như thế mới phải. Vả ta bày cái tình trạng ấy ra đây, quả không phải là có ý bôi nhọ thêm vào bức tranh hay trách bị gì ai cả.

Ta lại còn hay cứ kể so với mấy năm về trước, thì sự sạch sẽ được như bây giờ đã gọi là tiến bộ lắm rồi, nhất là những nơi đô-hội thành thị mỗi ngày được mỗi xúc-tiếp với người Pháp nhiều hơn, thì cái trình-độ sạch sẽ cũng hình như theo đó mà nơi cao lên dần dần. Còn ở hẳn hết các đám thôn quê thì lại trông như không thay đổi di-dịch được mấy chút. Có nhiều người cho sự bẩn thỉu với sự nghèo khổ như hai tiếng đồng-nghĩa với nhau vậy. Người ta đã nghèo khổ là người ta tự nhiên bẩn thỉu, người ta chịu bẩn thỉu là người ta bức phải nghèo-khổ. Một cái ý-tưởng sai lắm như thế, ta không cần phân-đối lại làm gì. Ta chỉ lấy một câu: « *đói cho sạch rách cho thơm* » cũng đủ chứng được rằng dân ta đáng bực khôn ngoan, tuy cho lam-lũ đói rách cũng biết chuộng *thơm*, chuộng *sạch* đó.

Nên ta viết bài này, sở dĩ ta có ý chân thành mong cho bà con ta ở kẻ chợ mà nhất là nhà quê, ai chưa có đức-tính ăn uống sạch sẽ cũng nên lưu tâm đến mà tập nhiễm lấy dần dần. Ừ! nhà cửa sạch sẽ, quần áo sạch sẽ, thân thể sạch sẽ, thì đồ ăn uống vào trong thân thể lại càng phải sạch sẽ lắm. Cái sạch sẽ này cũng như cái sạch sẽ khác, vẫn là cái tư-cách thứ nhất để phòng giữ sức khỏe.

Ta thường nhiều người nói: « Ăn uống cốt lấy sự tinh khiết làm đầu » Lời nói quí hóa biết là bao. Nhưng ta lại chớ lấy nê rằng: « Khuất mắt ai biết đây là đâu! » Mà rồi ta làm trái lại, mà rồi đồ ăn nấu nướng trong bếp bẩn đến đâu cũng được, quí hồ cứ cho vừa, vừa muối đậm đà đầu lưỡi thì thôi. Không. Nhà bếp không phải là nơi bừa bãi, nhày nhớp, luộm thuộm mà được. Cho rằng ta không đem bụng tin có đức Táo-quân mà ta trọng bếp nước, ta cũng phải trọng cái dạ dày của ta mà giữ gìn bếp nước cho sạch sẽ. Đồ ăn dù cho làm ở trong bếp và nhà bếp tuy khuất mắt đến đâu, khi ăn món nào mà thấy sạn, thấy que, thấy kiến, thấy sợi tóc, hay tệ nữa, cái chân con gián, hay cả một con ruồi lẫn ở trong, thì trông ai cũng phải nhớ qua đến bếp mà sợ bếp được. — Đồ ăn hoặc không phải qua ngọn lửa như các thứ rau sống, ta lại càng phải sạch sẽ cẩn thận hơn nữa. Các thứ rau ta giống, không nói ai cũng biết, thường hay trồi bằng nước phân, nước tiểu cho chóng tốt. Vậy lúc ăn, nếu chỉ đem khỏa trong chậu hay dưới ao còn chưa đủ. Vì những chỗ lẻ gặp lại thường có trứng sâu hay vi-trùng rất hại. Trời làm gặp lúc có thời-chứng thổ tả, rau cỗ ăn như thế, tức là một cái lỗ chửa biết bao nhiêu giống loài truyền bệnh thổ tả rút mau chóng. Còn những khi bình thời, rau cỗ ăn như thế chẳng là một cái nguyên nhân sinh ra bệnh có giun trong đại-tràng trường ở nhà quê ta thực không phải là hiếm.

(*Còn nữa*) N. Ô. N.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 20 Janvier 1923

Tin quan Toàn-quyền Picquet tạ thế

Trong điện-báo Havas ngày hôm 20 Janvier có tin rằng quan Toàn-quyền Picquet tạ thế

Nhân trong điện báo biên tên không đúng, nên trong số báo hôm qua bản quán lấy làm ngờ, có đoán rằng có lẽ là quan Toàn-quyền Picquet Nương nay xét ra có lẽ lại là quan Toàn-quyền Piequié. Nếu quả thực phải quan Toàn-quyền Piequié thì ngài nguyên là chức thanh tra các thuộc địa, hội-viên hội-đồng quốc-nghị, sung chức Toàn-quyền Đông-pháp từ ngày 13 Janvier đến ngày 11 Janvier 1910 thay quan Toàn-quyền Klobukowski.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 22 Janvier 1923

Việc triển hoãn trái khoán cho nước Đức

Quan Poincaré và quan Barthou đã ấn định xong các điều-kiện bảo-chứng trong bản dự-án của Đại-pháp về việc triển hoãn trái khoán cho nước Đức. Ngày thứ hai hoặc thứ ba này thì hội-đồng Đồng-minh sẽ thương nghị về bản dự-thảo ấy.

Cái vấn-đề bồi-thường tại nước Đức

Tin Coblence trong hạt Rhur biện tình vẫn được yên ổn. Song sau khi mấy người chủ xưởng và chủ mỏ bị bắt, thì thợ-thuyền có mưu việc đình công. Các thợ-thuyền ở nhà ga thì không chịu làm việc. Song đó là việc riêng một hạt, xem chừng cũng không lan rộng ra nữa.

Hai mươi hai tàn than coke bị tịch biên ngày hôm qua ở ga Marcen, để dọc bị đề chở đi. Hiện lại tịch-biên mười sáu chiếc tàn than thường.

Chánh-phủ nước Đức lại tuyên ngôn nên rằng Đồng-minh lịch biên số tiền ngân trong nhà quốc gia ngân-hàng của nước Đức làm cho các nhà kỹ nghệ và các nhà thương-mại không có thể giả tiền công thợ nữa. Vì vậy đại-thường Descaigne có bá-cáo với các đại-biểu thợ mỏ rằng số tiền ngân không có bị tịch biên bao giờ Đồng-minh kiểm-duyệt nhà ngân-hàng, nhưng nhà ngân-hàng vẫn được buôn bán như thường.

Tại Dortmund viên tổng-trưởng thương bộ-đồng bưu điện đã bị bắt.

Đức đối với Pháp

Hội liên-hiệp các nhà khánh-sản nước Đức quyết-định rằng từ nay không tiếp các khách Đại-pháp Bỉ nữa, và để cho các hàng hóa của nước Pháp, Báo *Echo de Paris* nói rằng việc ấy Đức sử tri thực là vô-lý, vì dân Pháp ở Berlin chỉ có 300 người và dân Đức ở Paris có tới 2000 người.

Việc nước Hy-lạp

Báo *Matin* nói rằng hiện tình ở Thrace có lắm điều khó-khăn, nên đường hỏa xa Orient Express phải đình-chỉ.

GÓI

Đông-pháp tổ tình tiếc mến

QUAN

Toàn-quyền Maurice Long

Suốt cõi Đông-pháp đâu cũng có điện tín gửi về phủ Toàn-quyền kính viếng quan Maurice Long và chia buồn với qui-quyến. Nay xin lục đăng các điện-tín ấy như sau này:

Điện-tín của phái Khâm-sứ Kinh

Exi được tin quan Toàn-quyền Long tạ thế, thiêm-chức có thân-hành đến tận với Đức Khải-định thoáng-đế và đệ bức công-hàm triều chiếu-phủ biết thì Hoàng-thượng đã tỏ lòng chia buồn ngay với thiêm-chức, các quan trong Viện và Tôn-nhơn-phủ có thân-hành đến phủ Khâm-sứ tỏ cùng thiêm chức tấm lòng chia buồn của Nam triều chiếu-phủ, của Hoàng tộc và các nhân dân trong xứ.

Hoàng-thượng lại ủy thiêm-chức điện cùng Long phu-nhân tấm lòng mến tiếc buồn rầu của Ngài.

Điện tín của quan quyền Khâm sứ Cao-mên

« Thiêm chức được tin quan Toàn-quyền Maurice Long tạ thế lấy làm thương tiếc vô cùng, vậy xin thay mặt tất cả các hàng quan lại Pnôp ở xứ này, cùng Samdach quốc-vương, Cao-mên chiêm-phủ và hết thảy nhân dân các chủng-tộc ở xứ này mà tỏ cùng quan lớn những mối cảm tình đau đớn của các hạng nhân dân đã ký về cái tin buồn rầu này. Thiêm chức lại xin quan lớn đệ lên Long phu-nhân và qui-quyến tấm lòng chia buồn rất thanh thực của xứ Cao-mên về cái tang đau đớn này.

Điện-tín của quan Khâm-sứ Ai-lao

« Luang Prabang quốc-vương rất lấy làm ưu não về cái tang chung của Đông-pháp, ngài có cậy thiêm chức đệ lên quan lớn cùng bậc quyền quan Toàn-quyền Long tấm lòng rất đau đớn và rất mến tiếc của Quốc-vương đối với cái tin buồn này.

Điện-tín của quan Thống sứ Bắc-kỳ

Cái tin quan Toàn-quyền Maurice Long tạ thế đã khiến cho các hàng quan-lại Bảo-hộ và hết thảy nhân-dân Bắc-kỳ phải ngậm ngùi thương xót và tỏ tình thêm mến ngài.

Vậy thiêm-chức xin thay mặt hết cả quan dân và về phần riêng thiêm-chức, xin quan lớn nhận lấy và chuyển đệ lên Long phu-nhân cùng qui-quyến tấm lòng khâm-điếu và chia buồn của chúng tôi.

Điện-tín của quan Thống-đốc Cognacq xứ Nam-kỳ

Thiêm chức nhờ quan lớn cho Chính-phủ Nam-kỳ và cả nhân dân bản xứ dự một phần vào trong những lời chia buồn mà quan lớn sẽ đệ cùng Long phu-nhân và qui-quyến về cái tang đau đớn của quan Toàn-quyền Long thác ví Đại-Pháp và Đông Dương.

Điện-tín của quan Khâm-sứ Pasquier ở Huế

Được tin quan Toàn-quyền Maurice Long tạ thế, thiêm-chức xin quan lớn nhận lấy và chuyển đệ cùng bảo-quyến ngài tấm lòng kính điếu và chia buồn của nhân dân Pháp-Việt và những mối cảm tình rất đau đớn của thiêm-chức nữa. Quan Toàn-quyền Long đã tận tụy với dân Việt-Nam thì nhân dân xin ghi nhớ công đức ngài muôn thuở. — Hoàng-thượng và Nam-triều chính-phủ có ủy thiêm chức nói lời tỏ tình luyến ái và chia buồn với Long phu-nhân và chính-phủ Đại-pháp.

Điện-tín của quan Khâm-sứ Bonifacy ở Ai-lao

Thiêm-chức tôi Vientiane ngày hôm nay thì được tin đau đớn rằng quan Toàn-quyền Long tạ thế. Hết thảy nhất-dân Pháp Lào chúng tôi lời với thiêm-chức để lên quan lớn và bảo-quyến quan Toàn-quyền Long tấm lòng chia buồn và những mối cảm tình rất thành-thực rất thương xót của chúng tôi, vì đã mất một vị chân tử rất nhân từ đại-độ.

Điện tín của quan thủ-hiến Quảng-châu loan

Thiêm chức rất lấy làm buồn rầu về cái tang quan Toàn-quyền Long, vậy xin thay mặt tất cả người Pháp, người Nam người Trung hoa, và về phần riêng thiêm chức, nhờ quan lớn gửi tới chia buồn cùng Long phu-nhân và bảo quyến.

Điện tín của quan Đại-lý ủy-viên ở Dalat

Thiêm chức xin quan lớn chuyển đệ cùng Long phu-nhân tấm lòng chia buồn rất đau đớn của nhân dân Dalat và xin tỏ cùng quan lớn những mối cảm-tình rất thân-thiết, rất đau đớn vì Đông-pháp đã mất quan Toàn-quyền Long là một vị chân tử rất nên kính mến.

Tin Trung-hoa

Ngày 12 Janvier 1923,

Tham-viện khai hội

Tham-viện khai hội có 190 người đến họp, cử Vương-phượng-Chấn làm chủ-tọa, hội-nghị việc tổ-chức nội-các của Trương-thiệu-Tăng. Nhiều-nan Trương thuật rõ lịch-sử Trương-thiệu-Tăng cho nghị-viện nghe rồi xin đầu phiếu. Được 173 phiếu đồng ý, 40 phiếu phản đối, và 3 phiếu bỏ giấy trắng. Nghị-viện tức khắc ủy trình Lê-nguyên-Hồng

Ngày 13 Janvier 1923

Hương cảng đặc-điện

Có tin rằng Trần-tịch-Nho đã tới Hương cảng. Ngày hang-Bính đem một cơ-khoán đến Triệu-khánh. Điền-Quế quân đã đo Triệu-khánh đến Ba-khắc. Cái tin đồn rằng Đường-Kế-Nghiêu cho quân giáp Trần-quỳnh-Minh, không được xác-thực Trần-quỳnh-Minh vẫn chưa rời bỏ Quảng-châu.

Các viên văn-đề

Gao lăng-Uẩn cầu làm nông-thương bộ tổng trưởng, không chịu nhận chức Hội-vụ bộ tổng-trưởng, nhưng Cuinh-học-hệ không chịu thôi-nhượng thành ra các viên danh-ấn, đã không có tên Cao-lăng Uẩn.

Quốc-dân-đảng

Ngày nguyên-đán vừa rồi, Quốc-dân-đảng tuyên-ngôn bảo chết quá-khứ lịch sử và biểu thị hiện tại chế-trương.

Tin Vương chính-Đình

Ngày Nguyên-đán vừa rồi, Vương-chính-Đình vẫn tấy cái tư-cách tổng-lý vào phủ chúc tết và tiếp các lại tân.

Hộ-pháp phái

Hộ-pháp phái tuyên ngôn lần thứ nai định duy-trì pháp-thống và không công nhận cách hành động của hai viện.

Nội-các mới

Bảo-phái hội nghị nhất định Cự-tuyệt Nội-các mới. Nhưng Trương-thiệu-Tăng vẫn bỏi ý-kiến Tảo-Côn về việc muốn cho Lưu-ẩn-Nguyên làm tài-chính tổng-trưởng. Ngô-đạo-Lân làm giáo-thông tổng-trưởng; và tuyên ngôn không thuận theo lời Bảo phái.

Ngày 15 Janvier 1923

Hương-cảng đặc-điện

Trần-quỳnh-Minh nhiều tướng lĩnh có lòng quản-trợ, định thân hành ra triệu để giao chiến cùng Điền-quân. Quảng-châu Việt quân tự-do cướp phá những cư dân ở Tây-quan và Hà nam rất kinh nhiễu. Giang-cố tuần-hạm bị đánh đắm. Thiêm-bằng-ảnh chuyển đo Đường Kế-giang xuống Quảng-châu. Hà-khẩn Điền-quân tạm đến thoái. Lạc-vĩa-Cân đã được tha về.

Việc Phúc-kiến

Nghị-viện Phúc-kiến vào yết-kiến Trương-thiệu-Tăng hỏi về cái thái-độ đối với Phúc-kiến. Trương nói việc Phúc-kiến để người Phúc khiến tự quyết-định lấy, còn đối với Trần-quỳnh-Minh thì quyết không viện-trợ.

Hộ-pháp nghị viện

Hộ-pháp nghị-viện đại giấy đi các nơi đòi thất-ngôn lục-vận kỳ lối Ngô-cảnh-Liêm.

Tòa Nội-các mới

Cứ theo ý Lê-nguyên-Hồng nếu không phải Vương-chính-Đình làm ngoại-giao tổng-trưởng. Lý-căn-Nguyên làm nông-thương tổng trưởng thì quyết không cứu cái-tổ công nhận tòa Nội-các mới.

Bài ca Âu-trí-viên

Theo lời Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ thì cuộc thi bài ca Âu-trí-viên này cũng lần-lượt đăng báo như cuộc thi thơ nước lụt của bản-quán năm xưa, để nghe những lời bình-phẩm của khách làng văn, rồi sau mới bàn đến việc điểm-duyệt. Vậy xin nói để các ngài biết rằng các bài đăng ở mục này chưa có phần hơn kém trên dưới chi cả, mà còn rọc phách giấu tên, chỉ đánh số thứ-tự mà thôi.

XXXIV

Lạc Hồng cây đó xanh xanh,
Bốn nghìn năm lẻ đứng vành Nam thiên.

Cỗi rồng sánh lại chồi tiên,
Ả Âu vườn mới nở xen mấy hàng.
Chiến xuân lá mướt hoa vàng,
Khéo hay con tạo điểm trang một màn
Vun giồng tính bẩm bao lâu,
Nghĩ người con tức bắt đầu mới ra.
Vì không duyên trước chẳng thà,
Đào-nguyên lạc nẻo đâu mà đến đây
Có khi tựa bóng hiên tây,
Nhị non ông ánh trăng lay trập trùng.
Có khi hứng mát tường đông,
Cành tơ phấp phới gió rung ngại ngần.
Kia anh quế, nọ em đào,
Chị mai đi các ra vào thần thơ.
Bóng chiều thấm thoát thoi đưa,
Văn minh kết quả đợi chờ có phen.
Một vườn xuân cảnh đoàn viên,
Lòng thơm hội chả giữ gìn bấy nay.
Ai ôi cũng nước non này.

XXXV

Nhớ xưa đứt tiền, tri khai,
Đuốc vẫn-minh đợi trong ngoài gần xa
Lạc Hồng là giống còn ta,
Yên nhau nên phải xót xa đó đâu.
Trên vì nước dưới vì dân,
Đem lòng cỏ-động ân cần mọi nơi.
Lớp nhà để chúng ta chơi,
Ta ấn ta nhủ có người trông nom.
Xưa kia không kể đoái-đoàm,
Bọn tứ dẫn nỗi gây-còm nhuốc-nhem.
Không nhịn khỏi cũng nhịn thèm,
Mẹ tuổi rằng đó ai kêm đố ta.
Đứa thì bước xó cột nhà,
Đứa thì bỏ hỏ nghỉ mà thảm thương.
Mừng nay gặp được chữ trường,
Là thấy Đại-pháp dắt đường mở-mang
Cố đi đổi bạn đồng-bang,
Sẻ thấy, vẻ lại sẻ đàng thì trên.
Người bước trước, kẻ sau theo,
Tìm cơ tiến-hóa chịu nghèo mới ra?
Muốn cho khỏi tiếng hèn ngu,
Thì ta phải gắng công-phu học-hành.
Sớm trau giồi Không, sân Trình,
Đua ganh nếu xử với mình mới là.
Sao cho vang-vẻ nước nhà,
Nước nhà vang-vẻ mới bà nhác lòng.

Đêm ngày tu những ước-mong.

(1) Ở nhiều chỗ trong bài này, chữ bỏ mà ra đồng làm, đã con ở nhà, không có nom, sợ con ta xuống ao chuồn, nên chúng hay bước con vào cột hay là bỏ con vào một cái bỏ, đợi khi bỏ mẹ đi làm về.

TRUNG BẮC TÂN VĂN

Nói về tính-chất của lòng sở-nguyện với dân-tộc Nhật-bản

(*Tiếp theo*)

trí thực-hành

Nay tôi xin phép các ngài mà bình phẩm mấy câu trong bài tựa của M. Bài-xuân-Hạo, để quảng-cáo cho quyển sách tờ quốc văn chẳng được rõ-ràng, và những sách có giá-trị chẳng có ngày sẽ xuất hiện.

Sau đây báo-quán xin trích đăng một đoạn trong bài tựa của M. Bài-xuân-Hạo, để quảng-cáo cho quyển sách tờ quốc văn chẳng được rõ-ràng, và những sách có giá-trị chẳng có ngày sẽ xuất hiện.

Thi Lục tộ cán sự Đông-pháp. — Kỳ thi Lục-tộ cán sự Đông-pháp đã bắt đầu mở tại trường Công-chính sáng hôm qua.

Thi vào sở Học-đồ — Bản quán nhắc lại rằng kỳ thi tuyển học trò sở Công-chính. — Các viên thư-ký trong ngạch Công-chính có tên sau này được ghi tên vào sổ tháng thưởng trong năm 1922:

Thưởng thêm kỳ hạng nhì:
MM. Trần-v-Cúc, Lê-v-Giản, Lê-

HAIPHONG

Cuộc thi vẽ kiểu nhà Hội-quán

Do Việt Nam Digital Archive Project (Dự án Số hóa Tư liệu Báo chí Việt Nam) thực hiện

nước Nhật-bản là một nước trinh-thám, vì người ta đã xét biết rõ ràng về nhiều cách hành vi cử-động ngấm ngầm của người Nhật-bản ở các nước. Về xứa kia người phương Tây sang du-lịch Nhật-bản, đều nói là đi sang nước Hoa-cờ-nước gọi như thế là có ý bỉ lý là một nước làm nghề bán phẩm buôn sou. Người ta lại còn gọi là nước *hắc ám*, nước *yêu ma* kia nữa.

Gần đây một vị bác-sĩ người Anh qua chơi Nhật-bản, khi về có nói chuyện với bằng-hữu rằng : Cái tinh-thần thế-phách và nhất thiết các việc cổ-động của người Nhật gần hết giống như người Đức, từ nay phải nên tự thủ cẩn thận, kẻo mắc cái họa bại hết thảy với họ chứ chẳng chơi. Xem đó thì biết người Tây-dương cái thái-độ đối với người Nhật-bản như thế nào đó vậy.

Cứ như những lời bình phẩm của các nhà đã từng quan sát kỹ càng lắm, thì cái tinh chất dân-tộc Nhật-bản có lẽng hóa ra ngày hiểm đáng nên ghê sợ lắm ru ? Có một điều để thấy là cái tinh chất xâm lược của dân tộc ấy, ngày nay thực đã hiển lộ rõ ràng, ta muốn chứng rõ thì xem hai cái nguyên-nhân như sau này :

1° *Quan-hệ đến lịch-sử.* — Như tinh chất hùng đại là cái căn-tính di truyền từ xưa.

2° *Quan hệ đến hoàn-cảnh.* — Như số sinh-sản trong nước mỗi ngày mỗi gia tăng mà thổ địa trong nước thì chật hẹp quá.

Cái điều quan hệ thứ nhất ấy, phát sinh ra đã lâu, ở ngay vào cái thời-đại thần-hoại xưa kia, dân-tộc ấy đã sẵn có như thế rồi, các lời thần-hoại thường vẫn tự cao tự đắc mà nói là chỉ có một mình dân tôi họ là tôn quí hơn cả vì thế mà di truyền lại mãi về sau, đã gây nên cho dân-tộc ấy một cái tinh chất khoe khoang, chỉ biết có mình là nhất cả thế-giới, đối với các dân-tộc khác, hễ thấy thế lực bọc chước kém mình là đem cái thủ đoạn tàn khốc hiểu sát mà đối đãi ngay.

Còn điều quan-hệ thứ hai là cái hoàn-cảnh, thì ở dân-tộc ấy ngày nay đã thành là một điều trọng yếu lắm. Cái sức sinh-thực của dân tộc Nhật-bản, so với các nước trong thế-giới thì tăng tiến thực là man chóng lạ thường. Mỗi năm trong số 1.000 người sản sinh ra được tới 32 người trở lên, mà số tử vong chỉ có 21 phần nghìn mà thôi, tính từ năm 1906 cho đến năm 1910, trong vòng 5 năm ấy, cái số bình quân mỗi năm sinh thực tới một trăm vạn người, như vậy mà chỉ khu khu có một đảm bề đảo nhỏ mọn ấy thì dung sao bết được cái số người đông đúc như kia. Vì vậy mà cái chủ-nghĩa xâm-lược và cái vấn đề thực dân không những là chính-phủ nước ấy phải quan-tâm đến, hết thảy các hạng nhân-dẫng trong nước cũng đều lấy đó làm cái yếu-quyết sinh-nhai, cho nên đến cũng nhau đi-cư đi khắp các nơi để mưu đồ cái kế phát triển được thế-lực của mình. Người Nhật đã từng có câu nói rằng : « nước hẹp ta phải làm cho rộng » đó thực là cái chí xâm lược đã biểu-lộ ra rành rành.

Tính chất của dân-tộc Nhật-bản, vốn ham thích sự hăng-hái và sự lớ-hành, lại được người trên ra sức tưởng lệ về cái chính sách xâm lược và thực-dân ấy, vì vậy hiện nay khắp các nơi trên thế-giới chỗ nào cũng có dấu chân đép gỗ của dân-tộc ấy đã từng xéo bước qua rồi. Học dân số Nhật-bản đi-cư các nơi hiện nay có tới 1.125 728 người. Trong số lớn ấy trừ một số ít người về đẳng xã-hội bị bách mà phải bỏ nước ra đi, còn thì hết thảy đều giữ cái thái-độ xâm-lược mà tiến-hành một cách rất hoạt động.

Có lẽ người các nước đều 15 khám phá được cái tính-chất ngấm ngầm của dân-tộc ấy rồi, cho nên cái chủ-nghĩa xâm-lược và chính-sách thực-dân của người Nhật đã bị phần nhiều nước bài xích, như ở nước Mỹ năm ngoái đây đã hết sức mà cuối dân Nhật ở California. Nhưng cái tính chất của họ cũng không vì thế mà có nhụt vậy.

X.

một diễn cốt yếu cho mọi người biết là cái văn chương Đông-pháp ra làm sao ».

Một nhà báo quán Pháp bình-phẩm đến quyển sách « Những người nghiện a-phiền » của ông Jules Boissière thì có nói rằng : « Vậy thì hẳn mong rằng có một nhà chớp bóng nào biết lợi dụng lấy cái cảnh chùa thờ Phật nửa sáng nửa tối kia tức là một cái nguồn lợi mới chưa ai nghĩ đến, mà đem chiếu lên trên tấm màn trắng cho con mắt người Âu-tây cũng được ngoạn cảnh. »

Vậy muốn làm ra những phiền ảnh tỏ được cái giá-trị của văn-học Đông-pháp ra thì thật là một ý-kiến rất hay. nhưng lớp được ở Bắc-kỳ một hội chụp những phiền ảnh ấy vừa lợi cho các nhà cổ-đông lợi lợi cho cả văn-học Đông-pháp nữa thì chẳng phải là một công-cuộc nên thực-hành lắm ru ? Có lòng sở nguyện đã là hay, nhưng có trí thực-hành thì lại hay hơn nữa. Ai cũng biết rằng việc chụp những phiền ảnh để đem chớp lấy lợi là việc nên mong lắm rồi, vậy thì hãy giờ ta chỉ nên mong có một hội hữu phải mà góp lấy chứng một vạn hai bạc là xong.

Hội « Société d'Etudes de Propagande d'Action coloniales » có ấy tôi đi khảo-cứu tại xứ này. Trong một bức thư của quí hội gửi cho tôi thì xin trích một đoạn sau này :

« Công việc của ông thì nên chú-trọng nhất về những điều có thể chụp thành dãy ảnh đem chiếu tại Pháp mà cổ-động cho thuộc-địa được. Phàm những chuyện những việc đã chụp thành dãy ảnh rồi là phải chú-thích để cho công-chúng tường lắm. Như vậy thì ta có thể dùng những dãy ảnh ấy mà chiếu cho người đồng-bang là biết được những khe tài sản vô tận, những cảnh thiên-nhiên, những mỹ-nghệ, phong-tục xứ Đông-pháp là thế nào, vân vân. Cái lời này sẽ dùng cho ông được trực tiếp với hết thảy các quan chức nào trong xứ mà có thể giúp cho ông được thành việc. Về hội ta đã có một đạo chu-tri của quan Thượng thư ngày 18 Mars 1922 gửi cho các quan chức để giúp việc cho ta rồi ».

Sau này tôi có ý đem chiếu thành dãy ảnh mấy bộ tiểu thuyết rất có giá-trị là những chuyện của ông Jean Marquet là về phong tục Annam (1). Nếu tôi không tìm được đủ vốn mà không-thương cái việc rất hay rất lợi này thì tội lại trở về Pháp, xin có lẽ sang một xứ thuộc địa nào khác hiển rõ cái lợi nên mở mang kỹ-nghệ này Tôi sẽ tận lực mà làm tôi cho xứ ấy, cũng như là tôi đã giúp với các ngài ở bên này. Vậy các nhà tư bản lưu tâm về việc này thì xin vào chân hội sáng lập cho.

PAUL THIERRY
Chargé de mission par la Société d'Etudes de Propagande et d'Action Coloniale

(1) M. Jean Marquet nguyên trước tổng-sự tại Đông-pháp, cho nên phong-tục in ông hiểu rõ lắm, ông có soạn tại Pháp hai quyển tiểu-thuyết về phong-tục ta hay lắm.

Giới thiệu sách mới

CUỘC TANG THƯƠNG

Soạn-giả : Đặng-trần-Phất
Ấn-hành giả : Bùi-xuân-Học

M. Bùi-xuân-Học mới gởi tặng bạn-quán mấy quyển tiểu-thuyết nhan đề là *Cuộc tang thương*. Quyển tiểu-thuyết này nguyên là của M. Đặng-trần-Phất soạn ra, M. Bùi xuân-Học riêng yêu cái lòng hâm luyện-tập văn-chương của một người bạn thanh-niên, nên đã bỏ tiền ra ấn-hành mà bán thật rẻ, để khuyến khích học hiền ngày thêm cố gắng lên vậy. Bản-quán có lời cảm ơn M. Học và có lời khen M. Học về tấm lòng nhiệt-thành xứng-đáng ấy. Trong thời buổi văn-chương quốc ngữ còn phôi-thai, sách vở quốc-văn còn ít ỏi nầy, nếu trong nước có nhiều người sẵn tiền lại sẵn lòng khuyến khích các nhà làm sách như M. Bùi-xuân-Học, thì các nhà làm sách lâm gì đến nỗi phải than thở những câu như : « Chưa in sách thời không công nợ, nếu in rồi bán không chạy, lại đeo nợ với các nhà in... » nữa, mà làm gì có nhà kia, một đêm nhân trời mưa gió thời người nhà có ý phòng kẻ trộm vào nhà, bèn thức suốt đêm mà canh giữ. Đêm ấy trộm không lấy được của trong nhà, nhưng sáng ra thấy cái cửa ngõ có cánh vàn đã bị khóng đi đâu mất !

Cũng một đêm ấy, có cái cửa rạp hãng tre-*Đương ở nơi* đường kiệt phía bên hữu ngạn sông Phú-Cam đối ngang chợ Phú-Cam cũng bị trộm khóng có cái cửa đi đâu mất ! Nơi ở đây phải đi mua ở ngã chợ vào : mấy hôm nay chiều nào cũng thấy một đoàn xe đài, toàn là xe chở gạo chở bao nhiêu thì lại bán hết bấy nhiêu, chưa biết đến bao giờ giá gạo sẽ hạ xuống như cũ.

BÌNH-ĐỊNH

Đông cơp. — Tại làng Hưng-thạnh, cách thành-phố Qui-nhơn chừng 2 kilomètres ; xưa nay vẫn yên tĩnh, không nghe động cợp bầm

B. Q.

Hiện nay Xã-hội ta lấy bề ngoài mà xét thì tưởng chừng như không có một chút gì đáng quan chú cả. Trong các hạng người cũng cách hành vi xử sự thật cũng nhiều thứ đoạn rất phương hại cho phong hóa sau này vậy. Cứng có nhiều người biết duy trì đạo đức nước nhà, nhưng nhất bạn quốc dân mạng sống đã xô vào con đường vật chất kiêu bạc, thời phỏ bục ngày một nhiều, cách đoạn 15 lăng ngày một lắm : kẻ nào nhanh thì cướp được địa vị quan trọng các đẳng cấp trong Xã hội, trí khôn ngoan tinh quái đánh đổ lương tâm, nhân nghĩa, bụng thật thà thua lỗng giả dối, thói vị kỷ lại nhân cùng sục ở làm nên người ta như lên đồi. Trong khi bề đanh lợi trường vin vào thân, kẻ bơn, người kém, kẻ nhân nghĩa, người lòn đầu có thì phải hiệt nhau vì gì không ? Chủ nghĩa kim-tiền dụng lên như giáo khoa trên mặt thành, lũ phường chèo bởi nhọ còn đương trần rần khắp, mặt người trông thấy thế chẳng hay có biết tấm trăng ra làm sao không mà nỉnh làm ngơ, ngay làm việc, kẻ lên nhân làm người quân tử, đỏ trọc phá làm bọc mê-phạm ?

Có thể nói được rằng Xã-hội ta như một cái thành có hai mặt : mặt ngoài trông cao vời vợi mà đẹp đẽ, nhưng có biết đâu mặt trong đổ nát. Bề ngoài thì thanh lịch nghiêm trang, nhân-nghĩa đủ lối, mà bề trong thì sực sạo cần tối tăm, sơn mắt xa xa mới thoạt nhìn thì tưởng là chốn phồn hoa vui vẻ, là người phồn hoa phong nhã, nhưng đông gần mà nhìn kỹ, xét cái tâm lý người phồn hoa ngẫm cái nội cảnh tinh thành mới sinh ra được nhiều tư-tưởng cảm giác lạ ! Nói tư tưởng với cuộc chơi bời phóng túng, các khóe tinh ma lòa đảo của các hạng vô giáo-dục, vô-học-thức ! Nào tư tưởng đối với cái thú đoạn ngông cuồng, cái thái độ kiêu-căng bất chính của các bậc trưởng giả ! Quyển sách này thực là tả đủ các hạng người trong xã-hội, câu chuyện rất lý kỳ mà khi đọc đến có thể tưởng tượng như mình có trông thấy vậy.

Vui lòi quê kịch, mong các độc giả lượng cho.

Bùi Xuân-Học.

VIỆC HANOI

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 23 Janvier 1923.* — 3/. 38 60 — 5/. 1915 1916 75 75. — 4/. 1918 61.35. — 5/. 1920 87 25. — 6/. 1920 87 35.

Quan cai-trị Châtel đi công-xuất. — Quan cai trị hạng nhì Châtel nay lại phụng mệnh chánh-phủ Đông-pháp cất đi bộ tổng linh-cứu quan Toàn-quyền Long tư thế tại Colombe ngày 15 Janvier 1923 rước về Pháp Kỳ hạn đi công-xuất ấy định là hai tháng.

Tiệc của hội Nhân-quyền hoàn lại — Bữa tiệc hằng năm của hội Nhân-quyền ở Hanoi (Ligue des droits de l'Homme) đáng lẽ mở trong tháng nay, nhưng vì cái tang quan Toàn-quyền Long thì tiệc ấy lại hoãn đến ngày khác, chưa định vào hôm nào.

Tòa Thượng-thẩm — Sáng hôm nay, tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Mua đồ ăn cắp. — Phan-thị-Tư bán hàng tấm ở chợ Đồng-xuân phải tòa án Trừng-trị Hanoi phạt hai tháng tù vì tội biết tấm lụa ăn cắp, tham lợi mà mua, chẳng ăn. Nay tòa Thượng-thẩm xét là đứa ăn cắp tấm lụa đến hàng thị ấy có xin vay ít đồng đem tấm lụa ấy gửi để làm tin chứ không phải là mua mà thị ấy vô-tình không biết là của ăn cắp, nên tuyên án tha cho thị ấy.

Việc báo Avenir bị kiện. — Tòa Thượng-thẩm y cái án của tòa án Trừng-trị Hanoi tha M. Dacdole là chủ nhiệm báo *Avenir du Tonkin* bị M. Bafleleuf là luật-sư các tòa án Hanoi thưa vì đã đăng một bài nói chạm đến danh-giá ông ấy, vì xét ra cái bài đăng báo không có cốt gì có thể cho là nói tệ cả. Còn nhiều việc nữa chiều hôm nay đang xét.

Chợ trâu bò. — Đáng lẽ ngày 30 Janvier ở Bắc-ham mở phiên chợ trâu bò, thì nay lại phải đi. Nhưng ở đây hai trong tỉnh vẫn có thể mua bán được.

Phường hát Tây. — Bản quán nhắc lại rằng đến tối thứ năm 25 Janvier này nhà hát Tây ở Hanoi lại mở.

ngày 6 và 7 Février 1923. Từ ngày 2 Février trở đi, cái bảng tên những người được ứng thí sẽ yết ngay tại cửa sở Học-đồ.

Tội được giảm đáng — Tên Vũ-đình-Cơ tức Vũ Cơ phải tòa Thượng-thẩm Hanoi ngày 6 Novembre 1921 kết án xử-tử thì nay được cải làm 15 năm khổ sai.

Thăng thưởng trong ngạch Học-đồ. — Các viên chức trong sở Học-đồ có tên sau này đều được thăng chức :

Lên hội học hạng năm :
MM Dương-v-Lưu, Trần-bá Giám, Phạm hữu-Bích.

Lên hội học hạng sáu :
MM. Đào-v-Trụ, Vũ đình Toán, Ng-vũ Hiền, Ng-hữu-Tài, Vũ-v-Thiện.

Lên hội học tập sự :
MM. Ng ngọc-Thước, Ngô-chí-Viện.

Lên thợ thượng hạng bậc nhất :
M. Nguyễn-xuân-Tùng.

Lên thợ thượng hạ g bậc nhì :
M. Nguyễn văn-Tâm.

Lên thợ thượng hạng hạng ba :
M Nguyễn Phú.

Lên thợ thượng hạng hạng tư :
M Trần-văn-Bích.

Lên thợ hạng nhì :
M. Nguyễn-văn-Tuyện.

Việt-Nam Thanh-niên hội. — Hôm chủ-nhật vừa rồi quan Năm Bonifacy đã đến thuyết ở Hội quán về các nhà địa-dư trong lịch-sử Annam. Quan Năm là một nhà hiền học tra cứu, nên đã diễn bày được các khúc lịch-sử lớn của ta, kể chuyện các nhà đại-danh xưa kia đã tận tâm báo quốc, hy-sinh đến cả thân-gia, để lại tiếng gương quý-báu về vang muôn đời.

Trong các đoàng anh-hùng hào-kiệt kể chuyện hôm ấy, có nói đến ông Nguyễn-khoa-Kiên, làm Chánh-đốc-cơ, Hầu-tước, khi mới có 20 tuổi, đi đánh Tây sơn, có đại tài hàng-đồm. Sau lúc bị bắt thì mắng chửi kẻ thù, rồi tự lấy gươm cắt cổ, chớ không chịu hàng. Ngài mất năm ấy 22 tuổi. Ông Nguyễn-khoa-Kiên là tôn-tử ông Nguyễn-khoa-Toàn, nay đang làm Phó trưởng hội Việt-Nam Thanh-niên, thật là về vang cho con cháu lắm.

Quan Năm Bonifacy lại kể cả những cách người Tàu cai-trị tàn bạo hà hiếp và gì-lẽ cướp phá ngày xưa, mãi đến lúc có Đại-pháp sang bảo-hộ mới yên-ổn. thật là nhờ ơn bảo-hộ lắm.

Nay chúng ta chớ ngại, phải khuyên bảo người Annam, nhiệt-thành sum họp giúp đỡ quốc-gia, diệt cho đứt hẳn cái lòng tranh-lẫn đối với việc công, sinh ra lịch-kỳ bại nhân, thâm tàn hà-hiếp. Cứ xem những cách ăn ở có luân-lý giáo-dục hoàn toàn của các đẳng anh hùng nước Nam xưa kia, thì biết ngày nay dân Annam phải lấy lòng thành-thực đối với nước Pháp, bởi vì nước Pháp đã tỏ tình rộng rãi yên mến bết sức dạy bảo mở mang ; chỉ có một mình nước Pháp là có tư cách khai-hóa giáp bộ một cách rất là thành-thực tử tế.

Cái lòng ái quốc ngày nay phải khuyên khủng người Annam ta ra chiều tin cậy nước Pháp trong các công việc khai-hóa mở mang là điều tối-cần cho dân mình, mà cốt nhất bao giờ cũng phải quên bỏ cái tư-lợi hèn mọt đi mà tự trọng vào công nghĩa công ích, mới là cái đại-lợi vĩnh-viễn về vang.

Bài diễn-thuyết của quan Năm hôm ấy là bài cuối cùng về chương-trình luân-lý học, chương-trình thứ nhất (văn-minh phương Đông), còn chương thứ hai (luân-lý văn minh phương Tây) thì sẽ bắt đầu vào khoảng tháng ba tây này.

Lúc 4 giờ rưỡi chớp ảnh cho các thường hội viên xem, thì hội-đồng trị-sự và các ủy-viên đã họp xem xét tài chính và sổ sách của hội, cùng là công-quả việc lạc quyên mà quan Bà Monet là Chánh-đốc hội đã đi cổ-động trong các tỉnh xứ Bắc-kỳ, và đã đem đồng các báo trong hầu-xứ. Tình ra đã giả hết món nợ còn thiếu của nhà thiên-khoán về khoản chi-tiêu việc thiết-lập hội-quán, trước đã nhờ có tài-sản của các nhà sáng-lập lớn hội cấp cho, thì còn có được ở trong quỹ một món tiền đã chi-tiêu trong hội được độ chừng sáu, bảy tháng.

H. V. N. T. N. lại cho

VIỆC BẮC-KỲ

PHÚ-THỌ

Trường học Thư-ký. — Hôm thứ hai vừa rồi đã bắt đầu khai lớp dạy học thư-ký. Quan công-sứ có đến M. Hâm là hậu tuyển đến dạy học. Trường học tập tạm ở đình Cao-du mà học trò các dân đến học cũng đã đông. Mỗi dân có một người đi học để rồi sau về làm thư-ký cho dân, còn tiền phí tổn ăn học thì dân chịu cấp lương cho mỗi người một tháng là sáu đồng.

Quan Sứ ngài lấy đình làng Cao-du làm nhà trường học Thư-ký là có một ý nghĩa hay lắm ; vì rằng làng Cao-du bắt đầu cải-lương hương ước trước nhất cả toàn hạt Phú-thọ. Còn các làng khác thì từ đây cứ lục tục theo đến mà bắt chước làng Cao-du.

Cháy nhà. — Hôm 15 vừa rồi, tại làng Thạch-đồng cháy mất chừng 30 nóc nhà ở gần chợ Thạch-đồng thuộc huyện Thanh-thủy. Thiệt hại đến hơn hai nghìn đồng.

Bản đồ Tỉnh-cương. — Quan Công-sứ Phú-thọ có lời bá cáo cho công-chúng biết rằng cái bản đồ Tỉnh-cương nay xe ngựa đi lại được như thường.

Huyện lị Phù-ninh. — Huyện lị Phù-ninh, trước đóng ở làng Phù-ninh, nay đi sang làng Lô-mỹ cũng ở huyện ấy.

Giải nhất. . . . . 50p.
Giải nhì. . . . . 25p.

Các nhà danh-họa ai có lòng hảo-tâm muốn vẽ giúm hội xin mời đến :
HAIPHONG : *ông thư-ký Nguyễn-Đức Hân số 80 phố Cửa đất,*
HANOI : *ông hội trưởng Hội Chánh Ng hap-Hợi Grands Magasins Réunis Hanoi.*
NAM-ĐỊNH : *ông phó Hội-trưởng Trần-hữu-Phương, Thư-ký Nhà máy rượu.*
HONGAY : *ông Hội-trưởng Nguyễn-công Trực, Thư-ký sở Than.*
VIỆTRÌ : *ông Hội-trưởng Nguyễn-thế-Long, Cie Yunnan,*
UÔNG-BÍ : *ông Hội trưởng Vũ bá-Lương sở mỏ Than.*
THANH-HÓA : *ông Hội-trưởng Trần-thiện-Kế, sở Rượu,*
LAO-KAY : *ông Ủy-viên Nguyễn-văn-Khôi, chef gare Lahati,*
HẢI DƯƠNG : *ông Ủy-viên Tạ đình-Thận, Nhà máy Rượu,*
NGHỆ-AN : *ông Ủy-viên Đào đình phê-Phong, hiệu Đào-Phong-Đường,*
TOURANE : *ông Ủy-viên Ưng-He, sở Fiard et Cie,*
SAIGON : *ông Ủy-viên Ng-văn-Thương, Chủ-nhiệm Nam-kỳ kinh tế báo.*
LÔC-NINH : *ông Ủy-viên Trần-khắc-Cẩn, Bôn-điền Cao-su.*

Đề xem kiểu đẹp và ý-kiến của hội đã tạm phác. Hạn trong hai tháng cho đến ngày 15 Mars 1923 là cùng. Ai vẽ xong xin gửi thẳng về chi hội Haiphong. Ngày chấm kiểu sẽ đăng báo sau, và sẽ đăng báo.

Công-Thương Đồng-Nghiệp hội (Chi Haiphong)

3521

YÊN-THẾ

Xe pháo. — Ở đây là nơi đông đúc, trên bến đợi thuyền thường xe pháo hay đi qua. Nhất là những ngày phiên chợ ở đây và ngày phiên chợ Phủ độ đến chiều thì xe thôi, xe gạo, xe hàng kéo về đầy chật đường, đi ngồn ngang ở bên đường, trông thật là chướng mắt quá ! Xe đi như thế thì thực không học cách lắm, nhỡ có xe ô-tô qua đến, thì tránh sao cho kịp ! Chẳng những thế, tên bọ cho xe đi, thì họ cứ cho phóng hoài, không thường gì đến người qua đường. Như phiên chợ mùng 2 tà vừa rồi, có một cái xe bò chở gạo của một hiệu Thổ kia, chẹt một bà lão ngoài sáu mươi, gẫy rập mất một bên chân, mặt mũi sưng vều lên, trông thấy bà cụ mà ái ngại. Hôm đó có cả quan phủ sở-tại về đây khám nhân-bài các cửa hàng, cũng có xét đến việc này.

Lại ngay hôm ấy cũng có một cái xe bò chở gạo đến gần đến bờ sông không biết vì vô ý thế nào, mà làm gẫy mất một mảng thuyền của một người tải đò, may làm sao không việc gì đến người.

Ấy cũng vì xe pháo cứ động không học cách thì mối sinh ra những sự hại lắm. Mong rằng các nhà chỗ xe có cho người đi kèo thôi phải lưu tâm đến sự qua đường, nhất là chỗ đông người, thì hay cho khách bộ hành lắm.

Kẻ cắp. — Chợ Bồ-bụ xưa nay không có cắp vặt bao giờ, mà đêm nay lại qua, lại sinh ra thói tệ ấy. Như hôm phiên chợ vừa rồi, có một nhà hàng tấm bị mất cắp một tải vải trong có đựng 30 đồng bạc, cũng vì sơ ý mà bị quân kẻ cắp cuỗm mất.

(Xem trong thứ ba, cột thứ tư).

ĐƯỜNG XE-LỬA ĐÔNG-PHÁP

Hạt phía Bắc

Yết-thị bán đồ

Bán những vật-liệu và các đồ đạc thải ra

Đến 25 Janvier 1923, hồi 8 giờ sáng tại kho sở Xe-lửa phía Bắc (gần Gare Hanoi, đường hàng Long) sẽ bán đấu giá những vật-liệu và các đồ đạc thải ra.

Muốn biết rõ thì xem ở các tờ yết thị hay hỏi viên kế-toán về việc này.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM
鋪金寶南
BIJOUTERIE – ORFÈVRERIE
NAM-BẢO
Hanoi 16, Rue de la soie, 16 Hanoi
CHÉ-TẠO : — vàng, xuyến, bạc, nhẫn, giầy đeo đồng hồ, giầy truyền, dây xây, nến, v.v.
Nghề đúc trước nhà hàng này đã bị một lần mất ít hàng. Mong sao những quân kẻ cắp nay sẽ chẳng bao lâu bị bắt giải quan, thì hay cho các nhà buôn bán trong chợ lắm.

Cháy. — Tối hôm mùng một tà vừa rồi, ở làng Hàng-gai, tổng Đào-quán có một nhà tên Nh. bị phát hỏa. Ngọn lửa lúc đó lên to lắm, nhưng may nhờ trời hôm ấy gió lặng giỏ-nếu không thì thiệt hại cả, và lại cũng

MAO-SENG 茂盛
67, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
MÁY NÓI 45 248
Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 34 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, công, chẩn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Một sự nguy-hiểm
Độ rày là độ sắp có mưa phùn, nghĩa là độ những bệnh ho, bệnh đau cuống phổi, bệnh đau màng phổi, nói tóm lại là những bệnh về các cơ-quan hô-hấp thường xảy ra nhiều, vậy phải cần-thận lắm lắm mới được. Thực thế, chẳng nói thì mọi người biết

Do Việt Nam Digital Archive Project (Dự án Số hóa Tư liệu Báo chí Việt Nam) thực hiện

NAM-BAO

Hanoi 16, *Rue de la soie*, 16 — *Hanoi*

CHÈ-TẠO : — Vàng, xuyến, hột, nhẫn, giây đeo đồng hồ, giây truyền, đồng gấy, cổ ó, tait-bạc, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lào, vỏ điếu, v. v... bằng vàng đồng tuổi đúng cân và toàn bạc nén. Có nhiều thợ khéo để làm hàng kiểu cách quí khách đặt lối-riêng.

BÁN : — Vàng diệp Vinh thịnh-long, một đã thực (đủ cân mất), ngọc-thạch, giấy đeo thẻ-ngà, giấy kim-khánh giấy tiêu tiền, đồng-hồ quí quít vỏ bạc và vỏ kền, v. v.

Buôn bán nhẫn-nhẫn, cốt lấy sự tin cẩn làm gốc. ≈ 2043

Quà tết của hiệu Bảo-chế Montès

Nhân dịp tết Nguyên-đán gần tới ; Bản-hiệu dành biếu các ngài chút quà có ích là HẠ GIÁ RƯỢU BỔ-ĐÀO-M-TÙU — TONQUE TONKINOIS xuống mỗi chai 0$25 (hai hào rưỡi), chỉ tính có 2$00 (hai đồng) thôi !

Kể từ ngày 15 cho đến hết ngày 30 tháng giêng ta thì hết hạn (du 31 Janvier au 15 Février 1928).

Hiệu bảo-chế MONTÈS, 54, phố Paul Bert, Hanoi.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài duyệt-báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt quí ông nào mua thì gởi tiền cho bổn-báo sẽ, bổn gởi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho tiện.

Làm điều. — Dân xóm Ao-gia làng Bồ-hạ, đang làm một cái điếm để lấy nơi thờ đức Thổ-thần và lấy nơi họp bàng xóm khi tết nhất và khi bàn bạc với nhau. Cái điếm này làm to nhất và đẹp nhất hơn các điếm khác, tốn phí đến năm trăm bạc. Xóm này kể ra thì giàu nhất làng, ông chánh ông lý đương ở cả xóm này, cho nên mới tuBỔ được một cái điếm tu trong xóm to tát như thế.

Ái-vân lai cảo

LỤC-NAM

Kẻ gian phi cướp đường — **Một chiếc thuyền đầm** — Ở làng Mai-xứu thuộc huyện Lục-ngạn tỉnh Bắc-giang đạo này có một bọn cứ độ nhánhem lối thời chẳng phân phải ra các ngả để đón những người đi chợ về mà bóc lột, mấy hôm nay tôi thường nghe thấy nói nhiều người đi chợ về cũng bị chúng lấy mất cả gánh chỉ còn người không. Đến nỗi bấy giờ ít người dám đi lại ở đây, thực là một điều rất ngăn trở cho sự buôn bán ở chốn thôn quê này. Mong rằng việc ấy đến tai quan sở tại để ngài sức cho chức dịch rình bắt cho được quân gian phi ấy đi.

Ấy cũng vì sự cướp mà những người buôn bán nhiều người không dám đi bộ nữa, đều phải đi đò cả hôm 17 tây vừa rồi có một chiếc đò hành khách thì đông mà lái đò thì tham chở nhiều quá, đến nỗi đò đi cách làng ấy được vài kilomètre thì bị đắm, tức hãy giờ đang đêm, những người đi đò đều ngủ yên, cho nên chết cả, chỉ còn sót mấy anh lái đò. Đến hôm sau thì thấy vớt được 14 cái tử thi toàn là đàn bà con gái cả, không biết có còn người nào ở trong thuyền không. Hiện quan sở tại đang khám xét không biết hàng hóa thiệt hại bao nhiêu song chỉ vì lái đò tham chở nặng quá mà đến nỗi hại của hại người như thế.

T.-ng-Quế lai cảo

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres postes)

Nhiều ông gởi tiền trả bản-quán bằng con-tuốm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ ra những tiền đổi chỗ ở, xin thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

VIỆC KINH-ĐÔ

Chó ở nhà cũng nên phòng ! — Mới rồi ở lối chợ Dinh có nhà k a có đứa con lên mười tuổi, bị con chó dại cắn. Vừa mới cắn xong thời con bé chết ngay, không kịp đem vào nhà thương.

Số là con chó ấy vẫn nuôi ở nhà ấy đã mấy lâu nay, không có trỏ ra cái điều gì khả ngờ rằng dại được, hôm ấy tự nhiên mà nó cắn con bé một miếng nơi chưn, cắn xong thời cũng bỏ ngỏ lẫn ra mà cũng ngay không nói được. Còn vết thương thời sưng ngay liền, mà cả thân thể cũng bị cái độc nó truyền khắp tức thời mà bầm tím như quả mồng tơi rồi chết. Còn con chó từ đó thời đi xéi rỏ là chó dại.

Oan khổ thay ! biết đâu mà phòng ngừa những việc rủi ro như thế. Nghe rằng nhà ấy về sự nuôi chó rất cẩn-thận, không phải là nuôi liều nuôi liều như các nhà khác, nhưng chẳng qua là con chó ấy bị những con chó dại khác cắn phải nó truyền nhiễm cái nọc độc cho nó, nên khi mới phát ra thời cắn chết người liền, chớ không phải lẽ tuổi quấp đuổi chạy rong như những con chó khác.

Kẻ trộm lấy cầu và cửa ngõ. — Cửa trong nhà mất trộm đã xong, cho đến cửa ở ngoài đường cũng mất trộm mới lạ ! Mới rồi ở làng Phù-Cam cũng một đêm ấy, có cái cầu rộp bằng tre-đương ở nơi đường kiệt phía bên hữu ngạn sông Phù-Cam đối ngang chợ Phù-Cam cũng bị trộm khiêng cả cái cầu đi đâu mất ! Nơi ấy chính là địa-giới của thành-phố cách với đất tư chỉ có một con đường sát làm giới hạn mà cái đường kiệt ấy là nơi rất cần cho người ta đi lại thông thường. Ước gì cái đường kiệt ấy sẽ làm thêm rộng ra một ít nữa mà cái cầu rạp ấy sẽ làm bằng cái cầu xây nề, thời thiệt là tiện lợi cho dân nhân biết bao, vì nơi ấy có làm cầu cư mà một lối vào ấy lại có bọn lăng tăng thời rất là bất tiện cho những lúc xóm ấy gặp khi thầy hòn đạo kiếp.

VIỆC TRUNG-KỲ

VINH

Cái bả ở phố La-ga. — Có một hiệu Khách buôn bán lừng lẫy trong phố, chỉ vì ông chủ và các chú tài công đêm ngày mê một ở xóm bình khang, nào cống-bỉ, nào phát sồi, mà cửa hàng đã rỗng tếch, công nợ một ngày một nặng, nên chi ông chủ khéo tính với các chủ tài bảo nhau cuốn khăn gói cất mất.

Bộ đầu năm nay trong thành phố đã thấy một công-ty cũng vì ông quản-lý và các tay cổ đông quá say như các chú này mà đổ nợ cho nhiều người bị mất nợ.

T. lai cảo.

Tháng cả mật. — Đêm 19 rạng ngày 20 có một nhà ở phố Yên-hoàn, đêm ngủ thế nào kẻ trộm lách hàng rào cây cắn vào nhà vơ vét mất 11 đồ vật, đến sáng dậy mới biết rằng mất trộm. Sở Cẩm đã cho khám xét để tìm nã kẻ gian phi.

Phố Yên-hoàn là nơi đông đúc, đèn điện sáng quang, tuần phòng cẩn mật, thế mà kẻ trộm còn vào, huống chi những nơi tối tăm hẻo lánh.

Xiếc Việt-Nam — Phường xiếc Việt-Nam đã dọn vào dựng rạp ở giữa khu đất cạnh đền Nhà-bè. Trong thành-phố đã náo nức đi xem đông lắm

TOURANE

Gạo Huế chở vô Quảng. — Vụ lúa tháng mười, các nhà nông ở đất Quảng lấy làm trông cậy lắm, năm nay thấy trời chậm làm lụt bão, tưởng mười phần đã chắc trong tay, ngờ đâu đến lúc lụt lại lụt đợt lụt dồn, kể cả lớn nhỏ trong hai tháng, mà đến 12 trận. Lúa mà tuy chưa đến nỗi mất hết, nhưng hao hại rất nhiều phần thì mưa lạnh liên miên, đường thấy đường bộ cứ bị nghẽn mãi ; vì cớ ấy mà giá gạo bỗng cao vọt ngay lên, mới 0 p. 60 một nang đó, mà bây giờ đã lên 0 p 75

Lấy gạo ở các miền nhà quê không ra được, nên chi các nhà thương-mại

Giá bán 6$10 cả cước.

Chơi chán giá lại được 5$40

BẰNG VÀNG DIỆP THỰC TỐT

Thưa các quí khách, trông chừng giá vàng một ngày một cao nên chúng tôi chế thứ nhẫn này giá bán cực rẻ chơi chán giá lại tính theo thời giá không thiệt.

Giá bán mỗi cái nặng 1 đồng cân 6 p.10 cả cước.

Muốn thích tiền, từ 3m 0 p.20.

Muốn kéo nặng tiền thời cứ mỗi 3 phân thêm 2 p.60.

Các ngài chiếu-cố xin gửi tiền cho chước, trong 24 giờ thời xong xin gửi luôn ngay không gởi contre remboursement.

2024 **TONG-YUNE-TAI**
49, *Phố Hàng Ngang.* — *HANOI*

SÁCH LUẬT MỚI

Quan phó Đinh-lương, *A. Dejean de la Bâtie*, giáo-sư trường Cao-đẳng Đông-Pháp, mới soạn một bộ luật mới sau này :

1° QUỐC TẾ CÔNG PHÁP (Droit international public) giá. 3$00
2° QUỐC TẾ TƯ PHÁP. (Droit international privé) giá. 3$00
3° HÀNG HẢI PHÁP LỆ (Droit maritime) giá. . . . 3$00
4° THƯƠNG LUẬT HỌC (Droit commercial) giá. . . . 4$00

• Mấy bộ sách luật này, bản-quán đã giới thiệu ở số báo ngày 25 Septembre trước.

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn dùng nhiều hàng.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2045 **GIÁO-THỤC** kính cáo.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các bệnh cần bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà lắm ra không đặt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ :

« **Nhà Bán-thuốc Ed Montès** có đăng-bố ba chuông mà ở ngay giữa phố **Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi.** »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ ba :

HOÀN KIM NGỌ TỪ

Tối thứ tư :

LONG - MÔN XUẤT HỔ

Những tích này diễn rất vui trò, các qui-khách đến xem mới biết lần này bản-hội diễn được tinh thần để hiến các qui-khách.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 24
đến thứ ba 30 Janvier 1928

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế giới

PHƯƠNG TÂY
Bi-hài kịch chia làm 6 hồi
Trích ở bản tuồng của Henry Kistemackers tiên sinh. Albert Capellane sắp bài trí. Có Mackenna diễn coi chính.
Chép lối thứ 1 và 2

Nghỉ

PHƯƠNG TÂY
Hồi thứ 3, 4, 5 và 6

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

ĐỨC-LONG

Số nhà 90, phố Hà-nậy Hanoi (Tonkin)

Hiệu tôi có bán đủ các thứ bao, bao gai, bao cói, đay, gai tây, dây đay ta, cùng các thứ dầu ta, các thứ hạt tâm dầu, các thứ khô dầu để nuôi súc vật và bón cây, bán ruộng, cũng là đủ các đồ sắt làm xe nà cuốc, xẻng, búa, rìu và các thứ sơn-tây, các thứ đanh, vân vân.

Xin qui-khách chiếu cố cho, hiệu tôi xin tính giá phải chăng không đám ăn lãi nhiều.

ĐỨC-LONG-HIỆU
chủ-bạch.

NHÀ-ĐỂ MỚI

Số 70, Phố Hàng-Bông, Hanoi

Nhà Đẻ quan Docteur PAUCOT có 60 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đủ đàng như phòng khách Ô-tô, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước bóng, cải, và có tỉ, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Segesmanses đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Đồng đã 40 đẻ và tiếp đãi các bà, mà tối ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mới về 60 ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiểu són, huyết bạch; hiếm hoi, muốn chữa đã vào chữa cũng được (bản riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **6$00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **10.00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **18.00**
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. **20.00**

Ra vào tự do 6

2557

MÙA MƯA

Ô hiệu Quảng-Hưng-Long

Số 79, Phố Hàng Bồ, Hanoi

MỚI VỀ :

Áo tơi đi mưa

(Pardessus en laine imperméable)

và các thứ

Mũ, Khăn-quàng-cổ

(Foulards en laine)

vân vân... 2078

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gởi đến chỗ mới, thì gởi cho bản-quán 0 p 15 y cước báo, chừng lại thế nào thì biếu rõ rành vào đây, và gởi theo hai báo 1943 bằng tem cũng được để chỉ tiền giấy quốc khác.

Hễ ai không gởi tiền theo thì cứ để nguyên như cũ không phải trả nặng hơn.

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán lại phố hàng Trống, số 50 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rải, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

• **Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán** 1040

Máy nông khuếch đại mắt đi.

SẮP MỞ

Dầu - gan - cá - thu = Viên

Do Võ Phi Hùng (Nguyễn Patrus Ký (6.2014) đóng góp. Chân thành cảm ơn. Kho Sách Xưa Quán Ven Đường

NHỮNG NGƯỜI BỊ NHƯ LÀ:

Mụn, mần đỏ, hắc-lào, ngứa, sưng huyết quản, lở và các nốt mẩn khác vì bệnh giang-mai mà phá ra điều bởi tại máu cá. Vậy muốn chữa thì phải dùng một thứ thuốc thay máu rất mạnh. Thuốc thay máu thì không thuốc nào công-hiệu bằng thuốc:

Dépuratif Richelet

Dù bệnh mới hay lâu, miễn là vì máu sinh ra, thì khỏi. Thuốc này lại chữa cả các chứng đau xương, thấp nữa.

Bán ở các hàng lục-hợp to.

HẮC-LÀO	ECZÉMA
thì 3 tuần khỏi	thì 25 ngày là chừng

Hắc-lào — Eczéma

CHOD Frères & Cie LYON

PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

Chúng tôi có lời kính trình các quí-khách biết rằng chủ trương cửa chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thứ, không kể những đồ vàng bạc trường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thổ thiệu rất quí, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở nơi Viễn-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ cổ Giang-tây như là lọ, bát, từ bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu về rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giảm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

Cliendèle. n° 28 Rue des Paniers. Hanoi

泰 NAM-THÁI 南

26, Quai Clémenceau, 26

(Tức là phố Bờ-sông, số nhà 26)

HANOI

Hiệu tôi có bán gỗ lim cây, gỗ phiến, gỗ gụ, gỗ tạp và các thứ xẻ sẵn thành-khí, có cả bàn ghế làm sẵn bán và có gạch xây tường. Hàng tốt, giá xin tính phải.

NAM-THÁI

Kính-cáo.

2821

NHÀ TẮM VỆ SINH

45, Rue du Lac, Hanoi

(Phố Bờ-hồ, số nhà 45)

2020

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Dịp tết tạ tới nơi này

NÊN ĐẾN

Hiệu MAZOYER & Cie

Số 98, Phố hàng Trống, Hanoi

(Ngay cửa hội-quán hội Khai-Trí-Tiến-Đức)

Hiệu ấy có bán những thứ:

Kẹo, mứt thượng hạng.

Rượu mùi thượng hạng.

Rượu vang — Rượu sâm-banh — Nước hoa — Sà-phòng, vân vân.

GIÁ BÁN CỰC HẠ

Quý-khách mua hàng, ngài nào cắt mảnh các-hạch này mang lại, bản-hiệu xin tính giảm giá 5 phần. 3519

Nhân dịp tết Nguyên-đán An-nam này

TRONG VÒNG CẢ THÁNG FÉVRIER

AI ĐẾN MUA HÀNG TRẢ TIỀN NGAY TỪ 2$ TRỞ LÊN

Tại Hiệu Bào-chế CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert (trước cửa hiệu Gó đa trông sang)

thì hiệu ấy sẽ tặng:

Hoặc 1 lọ EAU DE COLOGNE thượng thượng hạng

Hoặc 1 chai lớn VIN TONIQUE RECONSTITUANT số 33,500

để chiếu hàng cho bạn hàng biết cái giá-trị đặc biệt các hàng-hóa của bản-hiệu

HAY LÀ

DẦU-GAN-CÁ-VIEN: 0$90

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

XE Ô-TÔ

Xe máy êm lắm, chỉ trông thấy chạy mà không nghe tiếng máy chạy.

Xe ô-tô MORS *thứ mới chế, chạy 12 Mã-lực.*

Thứ xe này là thứ chính của nước Pháp chế ra đã lâu. Làm rất cẩn-thận, rất giản-dị. Bỉ xe ấy không phải chữa bao giờ, không phải phiền bực bao giờ.

Có một cái xe ô-tô hiệu MORS *thì không bao giờ phải nhờ gì đến những nơi xiểng có chuyên-môn nữa.*

Qui-khách nào muốn tiện lợi thì nên mua xe ô-tô MORS.

Muốn thử cứ đến hiệu ông ROGER GUIONEAUD *ở Hanoi, phố hàng Giò (Boulevard Gia long) số nhà 30 mà thử.*

Cả Đông-Pháp chỉ có hiệu ông được nhận bán thứ xe ấy thôi.

敬珀珠 必壽黙堂春

Thuốc lở châu-phách-tán

Thuốc ấy châu phách này, rất thơm sạch, mát, mà chóng khỏi, bất cứ trẻ con người lớn, tìm ra phải lấy làm quảng cáo xưng như chàm cam khoái, thậm lắm ấy tại, Các chứng lở ngứa ngoài da, hôi đầu khỏi cả, lọ nhỏ giá 0$ 60, lọ nhỏ giá 0$ 30, lọ nhỏ giá 0$ 15, mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. Thuốc này và thuốc các răng, thuốc đau bụng kinh niên thuốc hen, thuốc bổ thuốc ho, đều là bản-hiệu một tinh chế ra cả, mà kỳ Hội-chợ Hanoi vừa rồi bản được giải thưởng. Kỳ rất nhiều, có hàng tạp-hóa và các hàng bào chế các tỉnh hiện đã nhiều nợi mua buôn để bán lẻ. Các nơi đã ta-định rồi bản hộ như sau này: hiệu *Mạc-Đình-Tư*, 136, phố hàng Bông, bờ bán bán lẻ, 63, phố hàng Bông, hiệu *Sinh-Hòa Đường* 83, hàng Bông, nhà in *Đông-kinh Ấn-quán* 82, hàng Gai, nhà in *Tòan-Nghiệp Ấn-quán*, 43, phố Hà-Bào-kiểm, hiệu *Đông-Hưng-Viễn* bán các-lâu và hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành*, hiệu *Hanh-Hòa-Đường* bán bào chế hàng Buồm, hiệu *Tòan-Hòa* chợ Ánh, 12, hàng Điếu, hiệu *Vạn Xuân-Đường lâu* 18, hàng Trống, hiệu *Thanh-Lợi*, 11, phố Cửa phủ thờ, hiệu *Gia Long*, 18, phố Tiên-tsin, hiệu *Vĩnh-Lợi-Viễn*, 69, hàng Bồ, hiệu *Quảng-Lợi* 23 và hiệu *Bảo Hợp*, 37, phố Chợ nhôn cũ, hiệu *Vĩnh-Xương*, 27, Hà-trung, hiệu *Phương-Đình*, 100 Cửa nam, hiệu *Phạm-xuân-Trang*, 62, hàng Bạc, hiệu *Hưng-Long*, 27 hàng Bát-đàn, hiệu *Hạnh-Nhân-Đường*, 51, và hiệu *Đường-Trường*, 53, Phúc-kiến, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long*, 23, phố khách Haiphong, hiệu *Hoa-Sinh-Đường*, 167 phố Khách và hiệu *Quảng-Lợi-Lịch* 25, hàng Bông Nam-định, hiệu *Vạn An* phố Yên thái tiền Yên bay hiệu *Đức-xương* phố Việt lợi tỉnh Việt trì, hiệu *Đức-Phong*, 166, phố Đông-thị Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tại hôn Phủ-yên, hiệu *Xuyên-Chi*, số may áo tỉnh Văn-nam, hiệu *Sai-Cheong*, 61 Wing lok Hong kong. Các nơi kể trên có bán hộ cả thuốc thấp xa ngoài và các thuốc cần dùng khác nữa, đến cũng hiệu cả. Xin các qui-khách chiếu cố.

Bản-hiệu VẠN-XUÂN-ĐƯỜNG

Số 211, phố Tiên an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin)

Chủ bệnh

2038

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN-LÝ ra CHỢ HIẾU

Ô ra *YÊN-LÝ* chạy bắt 8 giờ rưỡi sáng sớm chuyến xe lửa 10 giờ nhất ở Phố-chợ, và 5 Vinh ra.

CHỢ HIẾU : Phố-Qui đi bắt 1 giờ sau khi Yên-lý về. Xin hãy chuyến xe lửa về Vinh về Bến-thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VỀ NHÀ Ở *VINH* đi bắt 4 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa về Huế.

Ở *ĐỒNG HỚI* ra bắt 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thế nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng: kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hiếu buôn bán sầm uất lắm, các qui-khách muốn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đồnghà nên đi xe thơ thì được cần thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đánh giây thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý gare; mà đường Vinh-Đồng-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

2012

Số 52

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân « một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối diễn-tử, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả)

NGUYỄN-BỐ-MỤC dịch thuật

... Tôi chỉ nhờ công-chúa một việc ấy, còn việc tôi đi chuyến này đường-sá xa-xôi, công-chúa bất-tất phải lo-ngại.

Gia-tường công-chúa nức-nở khóc mà đáp rằng:

— Phò-mã ơi! Xin phò-mã thay tôi đáng lời thăm hỏi hai thân, chỉ vì quốc-thể mà tôi không thể cùng đi được. Phò-mã nên khuyên hai thân chớ quá nghĩ. *Phi-giao* hoàng hậu lộng quyền như thế, nếu *Mạnh* vương-phi tới đây tôi có lẽ cũng bởi đi được một vài phen.

Hai vợ chồng đàm-luận cùng nhau cho đến mồi sáng. Sáng hôm sau, phò-mã *Triệu-của* khởi-hành về chịu tang tổ phụ và tổ-mẫu. *Hùng-khởi-thần* cũng theo về để viếng tang luôn thể. Còn *Triệu-lân* thì được vào làm bầu *Triệu-hậu*.

CHƯƠNG THỨ V

Lại nói chuyện *Triệu-lân* từ khi phò-mã *Triệu-của* đi rồi, giả-cách cung-kính chịu luồn-cúi nhà nội-giám *Mã-thuận* và nhà *Đỗ-man-hung phục*, vì thế bai đứa quyền-gian kia không có lòng nghi-kỵ vẫn cho được tự-do ra vào trong cung. Một hôm, *Triệu-lân* viết một bản tâu nhờ *Bảo-mẫu* đệ trình *Phi-giao* hoàng-hậu. *Phi-giao* hoàng-hậu nghe nói là bản tâu của *Triệu-lân*, đã có ý nghi, liền mở ra xem.

Bản tâu như sau này:

« *Ngự-tiền kị-đô-úy là Triệu-lân* « *xin có lời tâu bày để hầu-hoàng-* « *hậu xét đoán:*

« *Nguyên các thái-y-quan xem* « *mạch Hùng-hậu, phần nhiều nói* « *là có long-thai. Nếu quả có long-* « *thai thực thì sau này tất bất-lợi* « *cho hầu-cung. Chi bằng nhân lúc* « *thai hình còn nhỏ này, thân-đệ giả* « *cách dâng thuốc « sảo thai », kẻ thực* « *thì cũng thuốc « sảo thai », dần-dà* « *mỗi ngày một chén, làm cho thai-* « *hình tiêu-thước mà không thể kết* « *tử được.*

« *Việc này là một việc bí-mật,* « *chẳng lẽ bàn với các thái-y-quan,* « *vậy xin tâu cho thân-đệ vào trông-* « *nom thuốc-thang, rồi thân-đệ sẽ* « *tùy cơ ứng-biến.*

« *Có thể mới bảo toàn được ngôi* « *hoàng-hậu, mà thân-đệ cũng được* « *chia vinh.*

« *Thân-đệ thiển nghĩ như vậy, còn* « *nên chăng thế nào, xin lượng trên* « *xét đoán.* »

Phi-giao hoàng-hậu xem xong, mừng mà thầm rằng:

— Nếu vậy hay! quốc-cữu *Triệu-lân* thật là một người có mưu-lược, lại biết nghĩ tình chị em ruột thịt với ta. Kỳ thay! cũng trong cõi-nhục một mẹ sinh ra, mà anh *Triệu-của* ta thì coi ta như thù hằn. Tự khi ta vào cung tới nay gần một năm trời, anh ta vẫn có ý khinh-bỉ và vô lễ với ta vậy.

Ta nói thật cho mà biết! Chớ sau này bề quyền-chính về tay ta thì anh ta cũng khó lòng mà toàn được tính mệnh. Nay *Triệu-lân* xin vào trông-nom việc thuốc thang, ấn là để ta tâu cho.

Nói xong, tức khắc sai người vào nam-nội tâu với thượng-hoàng và thái-hậu, còn mình thì vào cung tâu với vua *Anh-tôn* rằng:

— Muôn tâu bệ-hạ! em ruột thân-thiếp là *Triệu-lân* cũng có am-hiểu y-lý, vì thuở nhỏ vẫn theo thân-mẫu thân-thiếp học tập nghề thuốc, cho nên mạch-lý rất tinh thông. Thân-thiếp đã viết bản tâu xin thái-hậu cho *Triệu-lân* vào cung trông nom việc thuốc-thang, chẳng hay thánh-thượng có phê-chuẩn cho không?

Vua *Anh-tôn* nghe nói, gật đầu, rồi tấm-tắc khen-ngợi mà rằng!

— Ái-khanh thật là một người hiền-đức, lúc nào cũng ân-cần lo-nghĩ đến tả-hoàng-hậu, mà chẳng biết hạng tả-hoàng-hậu, có được như bụng ái-khanh hay không?

Phi-giao hoàng-hậu nói:

— Thần-thiếp xin nguyện có đất trời, lòng này quyết không sai, giờ nào biến-đổi.

Nói xong, liền ngảnh lại bảo nội-giám *Mã-thuận* rằng:

— Nhà-ngươi mau mau triện quốc cữu *Triệu-lân* vào cung để xem mạch cho tả-hoàng-hậu.

Mã-thuận vâng mệnh, tức khắc đi ngay. Bấy giờ vua *Anh-tôn* cũng đi vào nam-nội. Hồi lâu, nội-giám vào tâu với *Phi-giao* hoàng-hậu rằng:

— Muôn tâu lệnh bà! có quốc-cữu *Triệu-lân* đã ứng-hậu tại ngoài cửa cung.

Phi-giao hoàng-hậu truyền cho vào. *Triệu-lân* bước vào, sụp lạy ở phía ngoài rồi mà tâu rằng:

— Thần-đệ *Triệu-lân* đã vắc bái-yết.

Phi-giao hoàng-hậu bằng lòng truyền cung-nữ bắc ghế cho ngồi và bạn trà nước.

Phi-giao hoàng-hậu hỏi rằng:

— Bệnh-thể thái-hậu và tả-hoàng-hậu thế nào em đã xem qua rồi phải không?

Triệu-lân tâu rằng:

— Muôn tâu hoàng-hậu! thái-hậu vì bi-thương quá độ mà thành bệnh, nhưng không hề chi, chỉ điều-dưỡng trong ít lâu, tự-khắc sẽ khỏi. Còn như tả-hoàng-hậu thì thần-đệ hiện đã có kê một cái đơn thuốc để trình thượng-hoàng và thái-hậu xem.

Triệu-lân lại giả-cách đem cái đơn thuốc đệ trình *Phi-giao* hoàng-hậu. Khi *Phi-giao* hoàng-hậu mở xem thì trong đơn viết như sau này:

« *Thần-đệ Triệu-lân cẩn-tấu có* « *như mạch-lý của tả-hoàng-hậu thì* « *quả-nhiên là có long-thai. Nếu cứ* « *nay sinh được hoàng-nam, tất bất* « *lợi cho hầu-hoàng-hậu. Nếu hoàng-* « *hậu đã bất lợi thì cái lộc sẽ của* « *nhà Hoàng-phái ta khó lòng mà bảo* « *toàn được.*

« *Nay thần-đệ xin cho uống bài* « *sản-thai-tán « khiến ngày một hao-* « *mòn, không kết thành hình nữa.* »

Phi giao hoàng-hậu mừng-rỡ mà phán rằng:

— Nếu vậy thì em thật là am-hiểu y-lý, mà biết nghĩ đến tình chị em ruột thịt cùng nhau. Trường-huynh nhà ta lại kém em xa lắm. Ngày nay ta cố lâu cho em được vào cung trông nom việc thuốc-thang, nhưng chỉ sợ tả-hoàng-hậu không chịu uống thuốc vậy.

Triệu-lân mặt tâu rằng:

— Muôn tâu hoàng-hậu! *Bảo-mẫu* vốn là một người tâm-phúc, cả thể tin cậy được. Sao hoàng-hậu không sai sang đề trông trông-nom cho tả-cung. Tiếng gọi rằng trông-nom, nhưng kỳ thực thì để đi-phòng bất, và khiến cho Bình-giang-vương cũng không có lòng nghi-ngờ vậy.

Phi-giao hoàng-hậu nghe nói, rất lấy làm mừng lòng mà khen rằng:

— Em ta quả là người có mưu-lược!

Nói xong, truyền nội-giám đem các đồ châu-báu vàng ngọc ra ban thưởng cho *Triệu-lân* và dặn rằng:

— Việc này ta ấy-thác cho em sao nên phải hết lòng, *Mã-thuận* là người tâm-phúc của ta, bất cứ việc gì, em cũng nên bàn với bản.

(Còn nữa)

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1755 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY THỨ TƯ 24 JANVIER 1929

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

HÀNOI

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large

Une seule insertion 0$ 50 le c/c

Một năm.	6 $ 00	6 $ 90	8 $ 00	8 $ 50	8 $ 00	9 $ 00	»
Các làng và các công-sở	»	8 $ 00	8 $ 50	9 $ 20	8 $ 50	9 $ 50	10 $ 00
Sáu tháng.	3 $ 00	3 $ 50	3 $ 20	3 $ 50	3 $ 20	3 $ 50	4 $ 50
Ba tháng.	1 $ 50	1 $ 75	1 $ 60	1 $ 60	1 $ 60	1 $ 65	2 $ 25
Một tháng.	0 $ 50	0 $ 60	0 $ 55	0 $ 55	0 $ 60	0 $ 60	0 $ 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-65, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNGBACTANVAN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

Tarif des annonces (par ligne de 0m,065 de large)
Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le cm/
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 15 le cm/
Réclame dans la 1re page. . . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le cm/
On traite à forfait pour les contrats importants.

ĂN-UỐNG SẠCH-SẼ

(*Tiếp theo*)

Chính đó ăn nấu nướng phải sạch mà những cái chứa đồ ăn cũng phải sạch luôn thể cho trọn vẹn. Đầu đũa, miệng bát, cạnh thìa hớp vào mồm phải sạch đã đành, mà cả đến bát đĩa bày đồ ăn, cái liền dụng cơm, cái mâm, cái bàn bày bát đĩa ở trên, cả đến cái phòng hay gian nhà ngồi ăn ở trong cũng phải giữ cho cực kỳ sạch-sẽ mới được. Ăn uống là một cái khoái ở đời. Lúc ngồi ăn vào mồm, đưa mắt nhìn qua, mà thấy cái gì chung quanh mình cũng đều sạch sẽ cả thì cái khoái mới chu toàn được. Vậy ta chẳng nên chỉ sạch một nửa, sạch qua loa mà thôi. Ta phải sạch từng tí, từng li một, sạch cho chu tất đến nơi.

Ký-giả còn nhớ một bận có một người Pháp tô mô hỏi ký giả rằng: « Người Annam các anh trước khi uống nước sao cứ hay rót một tí vào cái chén rồi đem hắt xuống đất? — Vì chúng tôi sợ cái chén bẩn. — Thế các anh chỉ sợ một cái đáy chén đựng nước bẩn, chớ các anh không sợ cái miệng chén đưa hằn lên mồm bẩn ư? Vì tôi trông chừng cái chén như thế chẳng qua chỉ sạch được cái đáy chén và cái thành chung quanh chén, chớ cái miệng chén hoặc có bẩn cũng chưa lấy gì mà rửa sạch cho được. — Ký-giả thấy họ bẻ như thế mà không biết đáp làm sao. Nhưng trong bụng tự chịu rằng mình có sạch nửa cũng là còn sạch sâu thì, mới sạch bề ngoài mà thôi. Lấy nước tráng qua cái chén hay ngâm hẳn bao nhiêu chén trong cái công có nước, lấy cái sạch của người Nam ta và của người Tàu chỉ mới đến cái trình-độ ấy mà thôi. Chớ cái sạch của người Âu, người Mỹ là cái cốc thủy tinh bóng lộn trông như không gợn một tí bụi trần nào vào đấy được nữa. Ta nói thế quả ta không phải thiên-vị có ý muốn tâng bốc cái sạch của người lên làm gì. Anh em ta, ai đã nếm qua cơm tây cũng phải chịu cái sạch sẽ của họ là hơn cái sạch sẽ của mình gấp bao nhiêu phần vậy. Ta đã từng thấy nhiều người nói rằng : « Vào hàng cơm tây, không phải là thích chính cơm tây — vì là nếm bánh mì, chớ không phải ăn cơm tẻ — nhưng trông thấy cái khăn trùm bàn trắng muốt, cái cốc thủy tinh trong suốt, cái thìa, cái đĩa, con dao sáng chói tựa như gương, cho đến cái chận, cái giá, lọ hoa, đèn máy, cái gì cái nấy sạch như lau như chùi, sạch cháu đáo đến nơi mà hình như sẵn có một cái hứng-vị tự đâu đem lại vậy. Cái hứng-vị nó có màu phép quyến luyến ta ấy là gì ? — Hay chẳng qua chỉ là cái thần sạch-sẽ trang hoàng nó run rủi đó mà thôi ? — Nhân tiện ta nên kể một câu chuyện cũng vì sự sạch sẽ mới nên thân câu chuyện :

Bác B... bán rượu rất ngon, nhưng vắng khách lạ lùng.

Thấy chiếu hàng ế quá, bác ta than rằng : « Buôn bán chẳng ra gì ! » rồi bác đem bán phăng cả hàng, cả rượu đi.

Bác S.... bỏ tiền ra mua.

Cái hàng trước bán thịu quá bây giờ sửa sang sạch sẽ lại. Tường quét vôi trắng đẹp, bàn lau đánh bóng lộn, cốc thủy tinh trong suốt như gương soi, cái gì cũng thay đổi mới lại, duy chỉ có rượu uống trước, thứ nào sau vẫn nguyên thứ ấy.

Thế mà ai qua cửa cũng muốn vào, khách uống rượu cực kỳ đông. Người nọ lại bảo người kia mà khen rằng: « Rượu bây giờ uống ngon hơn trước nhiều ».

Bác S.... tủm tỉm cười, bụng bảo dạ rằng : « Vẫn chỉ có thứ rượu ấy đây mà. Nhưng rượu bây giờ uống ngon hơn, chỉ vì đựng trong cái cốc sạch hơn đó mà thôi »..... Ấy cái câu « *rượu trong cốc sạch uống ngon hơn.* » (Le vin est meilleur dans un verre propre) là một câu tục-ngữ của người Pháp mà đặt thành câu chuyện ta cũng lược dịch ở chữ Pháp ra.

Mà cái câu đó, ta tưởng không phải là một sự bí thuật gì, nhưng chính là một cái phương châm mà các hàng quán ta đều nên đem ứng dụng cho đông khách đó. Về việc ăn uống người ta tham rẻ có phần, người ta cầu ngon có phần, mà trong phần cầu ngon lại có cái phần sạch sẽ phải đi trước. Người ta có thể nói chắc được rằng: có sạch mới có ngon, cái ngon ở trong cái sạch vậy.

Vậy ta đành nhẫn nhủ các hàng ăn của ta ở tỉnh thành hay ở chốn thôn quê, vốn liếng nhiều hay chẳng được bao nhiêu, ta cũng nên lưu tâm đến sự sạch sẽ trong cửa hàng ta một chút. Ta vừa chiều được khách ta lại vừa cầu lợi cho chính ta. Vì làm cái nghề gì, chớ cái nghề nấu ăn, phải có chạy tay luôn thì đồ ăn mới ngon lành tươi tốt luôn và cửa hàng mới có cơ đứng vững, phát tài được. Sạch sẽ hoặc tốn kém ít nhiều cũng nên chịu. Chớ hà tiện ít nước rửa, cái khăn lau và chút công khó nhọc, chẳng nên hà tiện mà thường khi phải chịu thiệt thòi vào đấy phần nhiều hơn.

Ta lại dám ước ao rằng các bà nội-trợ tuy rằng bữa cơm thường ăn với chồng con, cha mẹ, ta cũng phải giữ gìn cho cực kỳ sạch sẽ. Nhất những khi mời khách đến ăn, ta lại càng nên lưu tâm đến lắm. Các bát nẫu, đĩa xào, cái bánh bẻ, bánh bò,... làm rất ngon, rất khéo, rất đẹp đáng làm hạnh cho ta một phần, thì đôi đũa, cái thìa, chai cốc, ấm chén rất phân minh, rất trong sạch lại đáng về vang cho ta một phần nữa. Không có ai, ta phải trông nom đến, cốt nhiên. Hoặc nhà giàu sang, có đầu bếp, ta cũng không bảo phủ thác mặc kệ ai cả được. Cái gì cũng phải « có mắt người chủ » mới nên, huống chi là việc bếp nước chính là một việc ở trong bản-phận của người đàn-bà đó.

N. Ô. N.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 22 Janvier 1923

Một việc hành thích

Một người đàn bà tên là Germaine Nearthen, vợ đảng Vô-chánh-phủ bắn chết M. Marius Plateau, biên tập tại nhà báo *Action française*. Bắn tâm người ấy định giết ông chủ báo ấy là M. Léon Daudet.

Việc trong hạt Rhur

Thợ mỏ trong hạt Rhur đã quyết định đình-công từng khu.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 23 Janvier 1923

Hội-đồng các quan thượng-thư

Sáng hôm thứ hai, M. Poincaré đã thương-nghị với M. Meginot, M. de Lasteyrie, và M. Le Trocquer để xét cái vấn-đề hạt Rhur. Quan Thống-chế Foch cũng có đến dự nghị. M. Guillaumé, có trình bày về công việc ông sang phái-bộ ở nước Pháp.

Hải quân thượng hội đồng

Hải-quân thượng hội-đồng đã hội-nghị tại dinh quan Giám-quốc ngày hôm thứ hai hồi 3 giờ. Quan Giám-quốc chủ-tọa.

Tại thứ dân nghị viện

Thứ dân nghị-viện đã đầu phiếu ưng chuẩn một bản dự-thảo luật-pháp cho phép thuộc-địa Tây-phi-châu mộ một trái-khoản là 187 triệu quan và một bản dự-thảo luật-pháp về cái sở Bắc-đẩu-hội-tinh đình bạ cho mọi người.

Vô tuyến điện thoại

Bưu-điện tạo-đặng-học-đường quyết-định đặt một sở thí-nghiệm dùng vô-tuyến điện thoại. Cứ hôm thứ ba và hôm thứ năm thì phát hành luồng điện từ 19 giờ 45 phút đến 22 giờ, mà hôm thứ bảy thì từ 16 giờ 30, đến 19 giờ 30. Các luồng điện dài được 450 m. mà sức mạnh trên lưới được 500 watts.

Các tòa án Pháp Đức

Viên đại-biểu của nước Đức tại tòa thẩm-phán Pháp Đức có viết giấy cho quan chánh tòa nói về công việc chánh trị ngày nay bối rối nên không sao đồng-tâm công-tác với viên đại-biểu nước Pháp nữa. Quan chánh tòa đã làm biên bản rằng người Đức dụng làm hội nước về việc ấy.

Cái vấn-đề bồi-thường tại nước Đức

Cái hiện tình ở Rhénanie vẫn như thường. Xe bỏa vẫn đi lại. Than vẫn chở về Pháp.

Trên hữu ngạn sông Rhin có một vài nơi thợ thuyền đình-công, song hóa-xa vẫn đi lại, thợ thuyền vẫn các mở của chánh-phủ vẫn làm việc.

Chánh-phủ hiệp-chủng-quốc nước Đức quyết định rằng nếu thợ thuyền nước Đức đợi loạt đình-công, thì chánh-phủ sẽ trả tiền công cho. Các mỏ sẽ phát hành cái giấy chèques đáng giá độ 120 hay 130 nghìn triệu, rồi nhà quốc gia ngân-hàng nước Đức sẽ mua các giấy chèques ấy mà trả tiền hoa-hồng đi. Tiền bán giấy chèques ấy sẽ dùng để giả tiền công thợ.

Việc nước Nga

Các điện-báo ở Stockholm có công bố các sổ thốc tấu của chánh-phủ Xô-viết xuất-cảng. Nguyên các phái bộ Xô-viết có công-bố rằng cái nạn cơ cận ngày nay đã hết, nên các phái bộ cứu-trợ của người Thụy-điển đình chỉ việc cứu trợ tại nước Nga. Nhưng theo như tin ở Varsovie gởi đến, thì nghe đâu cái nạn cơ-cận lại phát hiện ra. Cứ theo như những tin tức quan báo thì số người không có nhà ở không có cái ăn cộng tới 500 nghìn.

Việc nước Ý

Những hội đồng thành phố ở Boiogne, Alexandrie, và Novare xưa nay vẫn về tay những tay trong chánh đảng Xã-hội. Trong kỳ bầu-cử vừa rồi, các nhà ứng-cử về đảng Quốc dân đều đắc-thắng, mà người ấy bảo thì trong một trăm người được 75 người đi bỏ về.

Bài ca Ấu-trĩ-viên

Theo lời Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ thi cuộc thi bài ca Ấu-trĩ-viên này cũng lần-lượt đăng báo như cuộc thi thơ nước lụt của bản-quán năm xưa, để nghe những lời bình-phẩm của khách làng văn, rồi sau mới bàn đến việc định-duyệt. Vậy xin nói để các ngài, mà còn rạc phách giữ lấy, chỉ đánh số thứ-tự mà thôi.

XXXVI

Á, Âu gặp hội cùng hòa,
Đông, tây, nam, bắc một nhà vui chung.
Ta nay đương lúc trẻ trung
Thiếu niên thời đại trong phòng ấu sao.
Đồng-bào ta phải khuyến nhau,
Mước đường tấn tiến mau mau chớ chầy
Hậu sinh khả ấy lời này,
Thánh-nhân đã dạy ắt rày chẳng sai.
Trẻ trung ai rẻ biết ai.
Trưởng thành mới để dạy ai tri kinh-luân.
Này gia quốc, nọ quần thần,
Giang-sơn xã hội thử thân đấy mà.
Mặc ai ao ước quền là

XXXVII

Ta, ta, ta,
Con nòi, cháu giống một nhà xưa nay.
Hay, hay, hay.
Trẻ thơ gắp gỡ hội này mà mang.
Bất kỳ nghèo khó giàu sang,
Cô nuôi, cô lớn, cô đàng mưu-sinh.
Bất kỳ dốt đặc thông-minh,
Cô dạy, cô biết cô tình yên-nhàn.
Chớ rằng trẻ chửa biết đàn.
Phải xem cho thấy quả-cảm đồng tây
Chớ rằng dại đã nào hay,
Phải học cho kịp với thầy bạn ta.
Bạn ta là kẻ với ta,
Thầy ta là bực hơn ta đã điều.
Trỏ đường ta bảo nhiều theo,
Bắc thang ta bảo nhau trèo ta lên.
Lên cho tới chính từng trên,
Mở địa-đồ biết bốn bên dưới trời.
Nông, thương, công, sĩ những người,
Ai ai cũng được như ai mới là.
Bấy giờ thấy bạn qui ta,
Cha mẹ với vua chúa nhà cũng vui.
Cửa nhà cũng được hẳn hoi,
Nước non sáng-sủa lâu dài trị yên.
Rỡ ràng con cháu giống tiên.

L. Th.

Một điều phát-minh có ích-lợi cho việc hàng-hải

Từ ngày tàu thủ ết giáp hạm *France* bị đắm, các nhà bác-sĩ lại lưu tâm đến việc kế-cứu cách thám hồ để phòng sự nguy-hiểm trong việc hàng-hải.

Mới đây một nhà bác-học Đại-pháp tên là M. Langevin có thí nghiệm việc thăm hồ của ông kế-cứu bấy nay thì công-việc được kết quả hiển-nhiên. Cái phương-pháp của ông nay mai đem thí hành, thì tàu thuyền đi bể không phải lo dụng chạm vào những nơi nguy-hiểm nữa.

Mới rồi một nhà báo đến hỏi chuyện về các công việc của ông để gây được thì ông có nói :

Từ Năm 1912, khi tàu *Titanic* bị nạn, thì đã có một nhà bác học nước Anh tên là M. Richardson tìm cách lợi dụng các luồng điện truyền-hưởng (ondes sonores) để làm những nơi nguy hiểm trên đường bể.

Cái lối-chỉ của M. Richardson thì rất hay, nhưng đến lúc thí-nghiệm thì không được kết quả.

Tôi cũng theo cái lối-chỉ ấy mà kế-cứu ra một cách khác thì tôi đã tìm được cách sinh ra luồng điện vi-hưởng « ondes ultra-sonores » có thể đi qua trong dòng nước. Luồng điện ấy gọi đến như thế, vì cái tai-hưởng của nó rất là bé nhỏ, tai người ta không thể nghe thấy được. Nguyên ta có thể phát hành các luồng điện vi-hưởng, như cách phát hành một luồng quang-tuyến bằng một cái thám-hải kính (projecteur) vậy.

Khi luồng điện đi sâu xuống dưới nước, hay đi qua trên mặt nước, mà gặp một vật gì ngăn trở, tức thì phản lại hình như một tiếng vang truyền, như vậy thì chỉ tính cái thời giờ từ khi phát hành luồng điện, cho đến khi luồng hồi-hưởng lại nơi, thì sẽ biết cái vật ngăn đường luồng điện ấy xa gần nhiều ít thế nào.

Trong cái phương-pháp ấy, thì việc khó nhất là phải làm thế nào cho các luồng điện thường đừng, thành ra các luồng điện vi-hưởng, thì mới có thể phát hành đi từng đám được. Trước kia một nhà bác học tên gọi là M. Chilowsky đã kế cứu cái vấn đề ấy, nhưng đến lúc thực-hành cũng không thành công.

Các phương-pháp của hai nhà bác-học trên này thì nghiệm không được thiện-diệu, nên tôi mới nghĩ ra cái phương-pháp của tôi. Cái phương-pháp của tôi thì có thể phát hành được luồng điện đi, mà lại làm nó phải hồi âm lại.

Các luồng điện vi hưởng truyền đi trong nước được 1500 mètres trong một giây đồng hồ. Luồng điện do một cái máy vô tuyến điện phát hành ra, truyền sang cái máy riêng của tôi thì sự khác đồi thành ra một luồng điện truyền hưởng, mà đến lúc luồng hồi hưởng trở lại thì cũng do cái máy của tôi thu nhận mà làm cho cái hồi hưởng ấy đổi ra thành những tiếng chấm động ở trên máy vô tuyến điện.

Dùng cái máy ấy có thể đo thăm được xa từ 5 thước cho đến hàng nghìn vạn thước. Tính cái thời giờ từ lúc phát-hành luồng điện cho đến lúc hồi hưởng, thì biết được cái nơi nguy hiểm xa hay gần thế nào.

L. Th.

Cái tang quan Toàn-quyền Maurice Long

Lễ trọng thể tại các nhà thờ

Bến sáng thứ sáu 26 Janvier này hồi 8 giờ 30, là lúc linh-cữu quan Toàn-quyền Long rước xuống tàu *André Lebon* để đem về qui-quốc thì tại Nhà-thờ Chánh Hanoi cùng khắp các nhà-thờ trong cõi Đông-pháp sẽ làm một lễ rất trọng thể.

Buổi đại tế ấy để có quan quyền Toàn-quyền đến dự và có mời tất cả các quan đại biểu, các đại biểu các hội công tư cả nhân dân Pháp Việt ai là có lòng kính-mến quan chân-tế vừa rồi trần và chia buồn với qui-quyến trong cái tang sầu này.

Chính-phủ ngoại-quốc chia buồn về cái tang của Đông-pháp

Cái tang quan Toàn-quyền Long chẳng những khiến cho một mình xứ này phải sầu rĩ mà đến cả các nước lân-bang đã có dịp giao tế với ngài, đã được biết cái tài năng cái đức tính, cái trí quảng-bác của ngài cũng đều phải ngậm ngùi tiếc mến nữa. Mấy bữa nay quan quyền Toàn-quyền Baudoin lần lượt tiếp được điện-tín của các nước gởi đến.

Lời chia buồn của chánh-phủ Tân-gia-ba

Chính-phủ Anh tại bán đảo Straits Settlements có đến điện buồn với quan lãnh sự Pháp thì quan Lãnh-sự có điện sang như sau này :

« Quan Tổng-thư-ký thuộc địa có ủy tôi chuyển độ cùng quan lớn tỏ lòng thân ái về thảm thương của chính-phủ Straits Settlements (Tân-gia-ba) đối với Đại-pháp và Đông-pháp về cái tang buồn này.

Lời chia buồn của chánh-phủ Đài-loan

Quan Lãnh-sự Nhật tại Hải-phòng có điện lên quan quyền Toàn-quyền như sau này :

« Nam tước Ben, Toàn-quyền Đài-loan (Formose) có ủy tôi chuyển độ cùng quan lớn bức điện-tín sau này :

« Tôi xin tỏ cùng quan lớn những tình ý rất buồn rầu về cái tin quan Toàn-quyền Long lạ thế và nhờ quan lớn nhận lấy những lời kính điếu của tôi. »

Lời chia buồn của chánh-phủ Xiêm-la

Quan Sứ-thần Pháp tại kinh-thành Bangkok có điện về phủ Toàn-quyền như sau này :

« Chính-phủ Xiêm-la có ủy tôi chuyển độ cùng quan lớn những lời chia buồn thành thực và tỏ lòng mến tiếc quan Toàn-quyền Long là một vị trong lúc bình sinh đã có công lớn với cái tình thân-ái cải-chế của hai nước Pháp Xiêm.

Lời chia buồn của chánh-phủ Vân-nam

Quan Đô-đốc Đường kế-Nghiêu có ủy quản Lãnh sự Pháp tại Vân-nam chuyển độ về phủ Toàn-quyền bức thư sau này :

« Tôi được tin quan Toàn-quyền Maurice Long tạ thế thì lấy làm động lòng về cái tang đau đớn của Đông-pháp như vậy. Hồi tôi qua Hanoi, quan Toàn-quyền Long có tiếp đãi tôi một cách rất trân trọng, thật tôi không bao giờ quên được tấm lòng hậu-ái và cái tình hữu ái qui báu của ngài đối với tôi.

Khi tôi đọc nhật-trình thấy nói lên ngài đang trị về Đông-pháp, bị đau nặng và phải xuống ngồi tại Colombo thì tôi rất lấy làm buồn bã, trong lòng hằng vẫn lấy làm lo ngại mà ngàn ngờ cái tin bệnh trọng của ngài. Chẳng ngờ nay lại được cái tin đau đớn này và giữa lúc tôi đang mong tăng trời phù hộ độ trì cho ngài chóng khỏi.

Cái tang đau đớn của một người bạn hiền như vậy, khiến cho tôi không thể nào khuây nỗi buồn rầu được. Cho được chịu tang ngài thì tôi đã cho quốc kỳ Vân-nam treo rũ cả ngày 20 Janvier.

Vì phần riêng tôi, và lại thay mặt cả chính-phủ Vân-nam, tôi xin gởi sang quan lớn bức điện-tín này để chia buồn với quan lớn một cách rất thành thực và mời quan lớn chuyển độ cùng bảo quyến quan Toàn-quyền Long. »

Lời chia buồn của chánh-phủ Quảng-tây

Quan Đô-đốc Lục-vinh-Đình tỉnh Quảng-tây có điện về phủ Toàn-quyền như sau này :

« Quan Lãnh-sự Pháp vừa báo cho tôi rằng quan Toàn-quyền Long tạ thế. Tôi xin tỏ cùng quan lớn những tình ý chia buồn rất thành thực về cái dịp đau đớn này để làm thiệt Đông-pháp mất một vị chân-tế rất ân tồn trọng.

Nghênh-tiếp quan Thống-sứ Bảo-kỳ tại Hà-giang

Từ ngày có tỉnh Hà-giang, quan Thống-sứ lên, năm nay là lần thứ nhất. Thiết tưởng tỉ xưa đến nay, chưa có ngài nào được long trọng và vẻ vang bằng lần này. Được tin quan Thống-sứ lên tỉnh ấy, suốt từ ngày 12, 13 Janvier 1923, trong tỉnh lị, kẻ đi người lại trong hàng xếp đặt, càng các nhân hạt đem các đản bản hạt về, thật là náo-nhiệt lắm thường.

Ở dưới Bảo-quang, cách tỉnh độ 500 thước, có dựng một cái khải hoàn môn rất hoa lệ rất nhã, trên có biển đề : Phiên tỉnh lâm-an, hai bên treo câu đối khảm và sơn son ; cách cái khải hoàn môn độ 30 thước, dựng lên một cái lều bạy lượng ấy cho tiện về lối lễ

hoa thật đẹp, cũng có biển đề « Hoa-kiều cung nghênh ». Từ đấy trở lên hai bên bờ đường cắm cờ và các đồ lộ bộ trông rất uy nghi. Trong phố hai bên đường treo cờ chăng đèn, trước đình quan Tư công-sứ có dựng một cái rạp kết hoa lá, các đình thự, trường học cũng các nhà tư-gia cũng treo cờ chăng đèn, bài trí một cách rất rực rỡ.

Chiều hôm 13 Janvier, các quan chức Tây Nam, các nhà đồn điền, thương-mại cùng các ký dịch các nơi đang người, trông cũng có vẻ tự nhiên và kiểu-diễm.

Đàng trước đàng sau đám rước và các cách từng hạt một lại có 20 người lính dõng vác súng đi đưa trông rất có trật-tự. Đám rước lấy dài đến 400 thước.

Khi rước qua khỏi rạp quan Thống-sứ đứng xem, thì rước đi chung quanh hàng phố rồi đưa về đấy.

Rước xong, quan Thống-sứ và các quan đi xem nhà thương Tây, nhà thương tạ, nhà hộ sản đang làm. Bon tu-mi nam-tử còn đương trì-trục trên cao đường đánh lợi, mà các bậc bằng-phẩy, chân-nhan thì sớm khuya cần an nhàn nơi khuê các, nghề buôn chẳng ở một phần các phụ-nữ nhà tầm thường dư ? Hoặc đàn ông cũng có người buôn bán, nhưng cũng lại phần nhiều cho nghề buôn là để liện, người nào chẳng may mấy lần lạo đảo trường đồ bụng không còn mộng-tưởng đến thì cứ nấu, mới biết-đắc đi chịu xa giá nhà quyền cách thuốc không thì lại tìm cho đến

Việc tuần-cảnh ở dưới sông

Báo *Eveil Economique* vừa rồi có bàn nên đặt một sở tuần cảnh ở các ngòi sông địa phận Bắc-kỳ để phòng việc cướp bóc ở dưới sông và ở hai bên đọc bờ sông cùng là để bảo thủ cho những hành khách đi tàu đi thuyền khỏi phải cái nỗi chết đâm chết đoi như mấy lần đáng nên thảm

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 24 Janvier này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 f. 18.

Tin tàu. — Tàu *Angers* ở Pháp sang sẽ tới Saigon ngày 25 Janvier, hồi 9 giờ sáng.

Đèn đỏ. — Hồi 9 giờ sáng hôm nay, tại tòa Đe phủ Thống-sứ đã bỏ giấy đấu giá lấy 30 tấn thóc để nuôi các súc vật ở sở Thú-y Hanoi từ 1er Janvier đến 1er Juillet 1923.